

St.prp. nr. 81

(2001-2002)

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Tilråding fra Utenriksdepartementet av 20. september 2002, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Bondevik II)

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

1 Innledning

Konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen), er en FN-konvensjon fremforhandlet under FNs økonomiske kommisjon for Europa (ECE). Konvensjonen gir enhver rettigheter til miljøinformasjon fra det offentlige, og gir enhver rett til å påvirke beslutningsprosessene innenfor miljøområdet, og gir samtidig enhver tilgang til rettsmidler i forhold til miljøinformasjon.

Norge undertegnet konvensjonen 25. juni 1998. Per i dag har 40 stater undertegnet konvensjonen og 22 stater ratifisert. Konvensjonen trådte i kraft 30. oktober 2001.

I og med at konvensjonen nødvendiggjør lovendring, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grl. § 26, annet ledd. Miljøvern-departementet fremmer en egen Ot.prp. med ny miljøinformasjonslov, som delvis er en gjennomføring av Århuskonvensjonen: Om lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet.

Konvensjonen i engelsk originaltekst med oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg til proposisjonen.

2 Generelt om Århuskonvensjonen

Formålet med konvensjonen er å bidra til å sikre allmennhetens rett på tilgang til miljøinformasjon, deltakelse i beslutningsprosesser, og adgang til klage og domstolsprøving i saker som vedrører miljøet, for at allmennheten på denne måten kan bidra til å fremme et miljø som sikrer helse og trivsel og en bærekraftig utvikling. Konvensjonen stiller konkrete krav til hvordan disse rettighetene skal sikres.

Konvensjonen gir allmennheten rett til å få tilgang til miljøinformasjon som offentlige myndigheter besitter, med mindre særskilt angitte grunner legitimerer unntak. Det stilles krav til saksbehandlingen ved allmennhetens begjæring om miljøinformasjon, herunder frister for svar og begrunnelse ved eventuelt avslag på informasjon.

Konvensjonen stiller videre krav om at offentlige myndigheter innehar oppdatert informasjon om miljøtilstanden og aktiviteter som i vesentlig grad kan påvirke miljøet. Slik informasjon skal gjøres lett tilgjengelig for allmennheten, bl.a. i elektronisk form. Det må etableres ordninger som sikrer at myndighetene får informasjon om aktiviteter med miljøvirkninger. Sentrale myndigheter skal jevnlig publisere rapporter om miljøsituasjonen i landet.

Allmennheten gis også en rett til å delta i offentlige beslutningsprosesser som har vesentlig betydning for miljøet. Dette gjelder både i tilknytning til godkjenning av konkrete aktiviteter og ved utformingen av regelverk, planer og programmer. Allmennheten skal på et tidlig tidspunkt i beslutningsprosessen bli informert og skal gis en reell mulighet til å uttale seg om aktiviteten, regelverket osv. før endelig beslutning treffes.

Allmennheten skal i følge konvensjonen ha adgang til klage og domstolsprøving av vedtak knyttet til rettighetene omtalt ovenfor og adgang til klage og domstolsprøving for å bestride handlinger og unnlatelser begått av privatpersoner og offentlige myndigheter i strid med nasjonal miljølovgivning.

Statene skal på ulike måter samarbeide for å gjennomføre konvensjonen. De skal rapportere om nasjonale tiltak som iverksettes for å gjennomføre konvensjonens bestemmelser, og skal sammen føre tilsyn med at konvensjonen overholdes.

3 Bakgrunnen for konvensjonen

På den internasjonale arena ble det allerede i 1972 understreket, i erklæringen fra FN-konferansen om det menneskelige miljø i Stockholm, betydningen av befolkningens behov for informasjon om miljøet. Prosessuelle rettigheter for allmennheten på miljøområdet er senere omtalt bl.a. i FNs generalforsamlings resolusjon 37/7 (1982) om Verdens Naturcharter, Brundtland-kommisjonens rapport fra 1987, Rio-deklarasjonen av 1992 artikkel 10, og i en rekke nyere konvensjoner. I St.meld. nr. 13 (1992-93) om FN-konferansen om miljø og utvikling, gikk regjeringen inn for at Norge skulle delta aktivt i det videre arbeidet med disse spørsmålene internasjonalt.

På den tredje ministerkonferansen i «Miljø for Europa»-prosessen i Sofia, Bulgaria i oktober 1995, ble det vedtatt pan-europeiske retningslinjer for å sikre grunnleggende prosessuelle rettigheter for allmennheten i miljøraker. Ministrene inviterte videre FNs økonomiske kommisjon for Europa (ECE) til å revidere retningslinjene til neste konferanse, og påpekte viktigheten av å utarbeide en regional konvensjon på området. ECE omfatter alle statene i Europa og de tidligere Sovjet-republikkene, samt Israel, Canada og USA. Retningslinjene som ble vedtatt i Sofia dannet utgangspunktet for forhandlingene om Århuskonvensjonen.

Forhandlingene startet i Genève sommeren 1996 og ble avsluttet samme sted mars 1998. Det ble til sammen avholdt ti forhandlingsmøter. En rekke miljøvernorganisasjoner deltok i forhandlingene.

Norge deltok under forhandlingene under ledelse av Miljøverndepartementet, med representanter fra Justisdepartementet. Berørte departementer ble konsultert underveis i forhandlingsprosessen. Norge arbeidet i første rekke for å sikre at konvensjonen så effektivt som mulig kunne gi allmennheten prosessuelle rettigheter på miljøområdet.

En viktig drivkraft bak arbeidet med Århuskonvensjonen har vært ønsket om å bidra i demokratiseringsarbeidet i Sentral- og Øst-Europa og Sentral-Asia. Tanken har vært at styrkingen av de demokratiske rettighetene på miljøområdet kan bidra til en generell styrking av de demokratiske strukturene i disse statene.

En komité med deltakelse fra signatarstatene og berørte mellomstatlige og ikke-statlige organisasjoner (hovedsakelig miljøorganisasjoner), forbereder nå ulike tiltak for gjennomføring og oppfølging av konvensjonen, bl.a. et rapporteringssystem, en mekanisme for å sikre etterlevelse av konvensjonen, samt et internasjonalt regelverk for elektroniske utslippsregistre til bruk for å spre miljøinformasjon. Det vises bl.a. til konvensjonens artikkel 10 og 15 om dette. Det er også under utarbeidelse et arbeidsprogram med aktiviteter som kan bidra til å bedre kunnskap og kompetanse om konvensjonens regler og prinsipper, og den praktiske oppfølgingen av disse. Norske myndigheter deltar aktivt i dette arbeidet.

4 Nærmere om innholdet i Århuskonvensjonen

Århuskonvensjonen inneholder en fortale, 22 artikler og to vedlegg som utgjør en integrert del av konvensjonen. Århuskonvensjonens bestemmelser kan deles i fem grupper:

1. Fortale og innledende bestemmelser (artikkel 1-3).
2. Bestemmelser om allmennhetens tilgang til miljøinformasjon fra offentlige myndigheter og offentlige myndigheters plikt til å samle inn og gå aktivt ut med slik informasjon (artikkel 4 og 5).
3. Bestemmelser om allmennhetens rett til deltakelse i beslutningsprosesser knyttet til aktiviteter av en viss betydning for miljøet (artikkel 6), og deltakelse ved utarbeidelsen av planer, programmer, strategier og rettslig bindende regler vedrørende miljøet (artikkel 7-8).
4. Bestemmelser om adgang til klage og domstolsprøving av vedtak knyttet til rettighetene omtalt ovenfor, og adgang til klage og domstolsprøving for å bestride handlinger og unnlaterer begått av privatpersoner og offentlige myndigheter i strid med nasjonal miljølovgivning (artikkel 9).
5. Bestemmelser av prosessuell og institusjonell art (artikkel 10-22).

Nedenfor er en gjennomgang av hovedinnholdet i de enkelte bestemmelsene.

Fortalen og artikkel 1 Målsetting

Fortalen og artikkel 1 fastsetter målsettingen og begrunnelsen for konvensjonen, som bl.a. er å bidra til å beskytte ethvert menneske blant nålevende og framtidige generasjoner rett til å leve i et miljø som er forenlig med vedkommendes helse og velbefinnende.

Artikkel 2 Definisjoner

Artikkel 2 definerer følgende begreper som benyttes i konvensjonen: «part», «offentlig myndighet», «miljøinformasjon», «allmennheten» og «den berørte del av «allmennheten».

Artikkel 3 Generelle bestemmelser

Artikkel 3 inneholder diverse generelle bestemmelser. Det stilles krav om at forpliktelsene som følger av konvensjonen skal gjennomføres nasjonalt på en måte som etablerer og opprettholder en klar, åpen og konsekvent ramme for gjennomføringen. Statene skal fremme øket bevisstgjøring omkring miljøspørsmål i befolkningen. De skal også anerkjenne og støtte frivillige organisasjoner og grupper som fremmer miljøvern. Det presiseres at konvensjonens krav er minimumskrav, og at statene står fritt til å innføre mer vidtgående rettigheter. Konvensjonen skal ikke svekke eksisterende rettigheter. Statene skal fremme Århuskonvensjonens prinsipper i internasjonale beslutningsprosesser på miljøområdet og i internasjonale organisasjoners miljørelaterte arbeid. Det er forbudt for statene å forskjellsbehandle personer på grunnlag av statsborgerskap, nasjonalitet eller bosted i forhold til deres rettigheter etter Århuskonvensjonen.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Artikkel 4 Tilgang til miljøinformasjon

Artikkel 4 inneholder bestemmelser om allmennhetens tilgang til miljøinformasjon. Offentlige myndigheter, som faller innenfor definisjonen i artikkel 2, skal på begjæring fra allmennheten gi den miljøinformasjonen som myndighetene besitter. Det kan ikke stilles vilkår om at den som begjærer informasjonen har en bestemt interesse i saken. Informasjonen må gjøres tilgjengelig hurtigst mulig, og som en hovedregel innen en måned etter forespørsel.

Myndighetene kan nekte å gi ut miljøinformasjon dersom utlevering kan ha negative konsekvenser for bl.a. offentlig myndigheters interne saksbehandling, offentlig sikkerhet, personlig rettsvern, nasjonalt forsvar, bedriftshemmeligheter eller miljøet selv. De nevnte unntaksgrunnene skal tolkes på en restriktiv måte, idet det tas hensyn til den allmenne interesse i offentliggjøring og om den ønskede informasjonen gjelder miljøutslipp.

Bestemmelsen oppstiller videre en rekke saksbehandlingsregler for behandlingen av krav om tilgang til miljøinformasjon. Allmennhetens rett til å klage eller få prøvet et avslag på miljøinformasjon for domstolene, er regulert i artikkel 9.

Artikkel 5 Innsamling og spredning av miljøinformasjon

Offentlige myndigheter plikter å skaffe til veie og spre miljøinformasjon. Det innebærer bl.a. at myndighetene til enhver tid må fremskaffe og oppdatere miljøinformasjon på sine respektive ansvarsområder. Med jevne mellomrom skal det utarbeides og publiseres rapporter om miljøtilstanden.

Statene pålegges å sikre at allmennheten informeres umiddelbart dersom miljøet eller menneskets helse er truet. Statene skal sikre at ulike former for miljøinformasjon i økende grad gjøres tilgjengelig i elektroniske databaser som er tilgjengelige for allmennheten, herunder ved å etablere et sammenhengende, landsomfattende system for forurensningsregnskap eller -registre på en strukturert, elektronisk og offentlig tilgjengelig database. Statene skal oppmuntre aktører som driver virksomhet som har vesentlige miljøkonsekvenser til å informere publikum jevnlig og utvikle mekanismer for å formidle produktinformasjon til forbrukerne.

I Norge legges det opp til en konkret lovbestemmelse om plikt for forvaltningsorganer på et overordnet nivå å ha miljøinformasjon som er relevant i.f.t. deres ansvarsområde og funksjoner og gjøre denne informasjonen tilgjengelig.

Artikkel 6 Allmennhetens deltakelse i beslutninger vedrørende bestemte aktiviteter

Artikkel 6 omhandler allmennhetens rett til å delta i offentlige beslutningsprosesser knyttet til etableringen av aktiviteter med miljøvirkninger. Vedlegg I til Århuskonvensjonen inneholder en liste over hvilke aktiviteter som omfattes av bestemmelsene i artikkel 6. Bestemmelsene skal dessuten følges ved etableringen av andre aktiviteter som kan ha vesentlige miljøvirkninger.

Den berørte del av allmennheten skal informeres på en hensiktsmessig måte tidlig i beslutningsprosessen om den foreslåtte aktiviteten og den videre

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

saksbehandlingen. Den berørte del av allmennheten omfatter foruten naboer og liknende også relevante frivillige organisasjoner. Bestemmelsen inneholder en relativt detaljert liste over hvilke opplysninger som skal gis. I tillegg skal allmennheten ha rett til å få granske all foreliggende informasjon i saken. Allmennheten skal gis tilstrekkelig tid til å sette seg inn i sakene og ha mulighet til delta i beslutningsprosessen gjennom å komme med opplysninger, analyser eller andre kommentarer til etableringen av den planlagte aktiviteten. Deltakelsen skal skje på et tidlig tidspunkt i saksbehandlingen når alle alternativer er åpne og deltakelse kan skje på en effektiv måte. De som søker om aktiviteter som faller inn under artikkel 6 skal oppfordres til å identifisere den berørte del av allmennheten. De bør også oppfordres til å gi informasjon og delta i diskusjoner med allmennheten før søknad sendes til myndighetene.

Myndighetene skal sikre at det tas hensyn til resultatet av allmennhetens deltakelse i beslutningen. Allmennheten skal informeres om den endelige avgjørelsen. Begrunnelsen for avgjørelsen skal være offentlig tilgjengelig. Reglene gjelder også når de driftsmessige betingelsene til en aktivitet som omfattes av bestemmelsen blir revurdert eller oppdatert.

Artikkel 7 Allmennhetens deltakelse i forbindelse med planer, programmer og strategier vedrørende miljø

Statene skal etablere ordninger som gir allmennheten mulighet for å delta i utarbeidelsen av planer og programmer vedrørende miljøet. Myndighetene skal identifisere den del av allmennheten som kan delta. Deltakelsen skal skje på et tidlig tidspunkt i beslutningsprosessen. Det skal gis rimelige tidsrammer for deltakelsen og statene skal sikre at det tas behørig hensyn til resultatene av deltakelsen. I den grad det er hensiktsmessig skal statene bestrebe seg på å legge til rette for allmennhetens deltakelse ved utarbeidelsen av strategier vedrørende miljøet.

Artikkel 8 Allmennhetens deltakelse ved utarbeidelse av forskrifter og/eller generelle, rettslig bindende regler

Statene skal arbeide for å fremme effektiv deltakelse av allmennheten ved utarbeidelsen av forskrifter og andre generelle, rettslig bindende regler som kan ha vesentlige miljøkonsekvenser. De nærmere kravene til deltakelsen tilsvarende i stor grad de som følger av artikkel 7. Artikkel 8 skiller seg fra artikkel 7 bl.a. ved en vagere formulering av forpliktelsene.

Artikkel 9 Adgang til overprøving

Artikkel 9 pålegger for det første statene å gi personer som hevder at de på feil grunnlag har blitt nektet tilgang til informasjon eller ikke har fått rettmessig svar på anmodning om tilgang til informasjon i henhold til artikkel 4, adgang til å få saken prøvet av domstoler eller annen uavhengig instans.

Bestemmelsen pålegger statene å gi tilgang til en rask og billig prosedyre for overprøving. Bestemmelsen pålegger videre statene å gi den berørte del av allmennheten rett til domstolsprøving av saker som faller inn under artikkel 6 (allmenn deltakelse i beslutninger vedrørende bestemte aktiviteter). Med den

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

berørte del av allmennheten menes både berørte privatpersoner og relevante frivillige organisasjoner. Statene pålegges dessuten å gi personer klageadgang eller rett til domstolsprøving for å bestride handlinger og unnlatelser begått av privatpersoner og offentlige myndigheter som er i strid med bestemmelsene i nasjonal miljølovgivning.

Prosedyrene ovenfor skal være effektive, rettferdige, komme til rett tid og ikke være uoverkommelige dyre. Avgjørelsene skal nedtegnes skriftlig og så langt som mulig være allment tilgjengelige. Statene skal sikre at allmennheten får informasjon om overprøvningsprosedyrene og vurdere å opprette hensiktsmessige hjelpemekanismer for å fjerne eller redusere økonomiske og andre hindringer som står i veien for retten til overprøving.

I henhold til artikkel 9 nr. 1 skal den som mener at et offentlig organ ikke følger bestemmelsene i artikkel 4 om rett til tilgang på miljøinformasjon kunne få «prøvet» avgjørelsen til vedkommende organ ved «en domstol eller et annet uavhengig og upartisk organ etablert ved lov». Det samme gjelder for allmennhetens rettigheter etter artikkel 6 om deltakelse i beslutningsprosesser, jf. artikkel 9 nr. 2. Norge, og de andre nordiske land, avga under forhandlingene om Århuskonvensjonen en tolkningserklæring knyttet til disse bestemmelsene, og hvor det ble gitt uttrykk for at sivilombudsmannsordningen i disse landene anses som et slikt «uavhengig eller upartisk organ etablert ved lov» Det foreslås at denne tolkningserklæringen gjentas i forbindelse med ratifikasjonen.

Artikkel 10 Partsmøter

Første partsmøte skal holdes senest ett år etter at konvensjonen har trådt i kraft og deretter hvert andre år. På møtene skal partene føre kontinuerlig tilsyn med gjennomføringen av konvensjonen på grunnlag av regelmessige rapporter fra partene. I den forbindelse skal statene bl.a. utveksle informasjon om vedtakelse og gjennomføring av andre internasjonale avtaler som har relevans for Århuskonvensjonen, om nødvendig opprette underordnede organer for konvensjonen eller utarbeide protokoller til den.

Partsmøtet skal også vurdere behovet for endringer av konvensjonen i henhold til artikkel 14, eller andre tillegg som anses nødvendig for å nå konvensjonens mål. Det første partsmøtet skal vedta en forretningsorden for sine møter og møtene til underordnede organer. Partsmøtet skal også gjennomgå erfaringer med elektroniske utslippsregistre som er omtalt i artikkel 5 nr. 9, samt vurdere å utarbeide et egnet instrument om dette som kan inntas som vedlegg til Århuskonvensjonen. Partsmøtet kan om nødvendig vurdere etableringen av finansielle ordninger for finansiering av aktivitetene som vedtas igangsatt av partene.

FN, det internasjonale atomenergibyrå og internasjonale organisasjoner og stater som har rett til å undertegne Århuskonvensjonen, har rett til å delta som observatører på partsmøtene. Relevante frivillige organisasjoner har også rett til å delta som observatører med mindre minst en tredjedel av partene går imot slik deltakelse.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Artikkel 11 Stemmerett

Alle partene har en stemme på partsmøtene. Regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon har også stemmerett, men bare under forutsetning at medlemsstatene ikke selv utøver sin stemmerett.

Artikkel 12 Sekretariat

Sekretariatsfunksjonene, som er nærmere beskrevet i artikkelen, skal utføres av Eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa.

Artikkel 13 Vedlegg

Vedleggene utgjør en integrert del av konvensjonen.

Artikkel 14 Endringer i konvensjonen

Partene skal bestrebe seg på å oppnå konsensus om endringer. Dersom alle forsøk på å oppnå konsensus er uttømt og enighet ikke er oppnådd, skal endringen vedtas med et flertall på tre fjerdedeler av de parter som er til stede og som avgir stemme på møtet. Endringer er gjenstand for ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning.

Artikkel 15 Tilsyn med partenes etterlevelse av konvensjonen

Partsmøtet skal på grunnlag av konsensus opprette frivillige ordninger for å føre tilsyn med etterlevelsen av bestemmelsene i konvensjonen.

Artikkel 16 Bileggelse av tvister

Partene i tvister vedrørende fortolkning eller anvendelse av konvensjonen må søke å komme til en minnelig ordning gjennom forhandlinger. Partene kan eventuelt erklære å godta oversendelse av tvister til Den internasjonale domstol, eller voldgift i samsvar med prosedyren som er fastsatt i vedlegg II til konvensjonen. *Det foreslås at Norge avgir erklæring i samsvar med artikkel 16 nr. 2 a) at tvisten bringes inn for Den internasjonale domstol.*

Artikkel 17 Undertegning

Århuskonvensjonen var åpen for undertegning fram til 21. desember 1998 av stater som er medlem av eller har konsultasjonsstatus hos FNs økonomiske kommisjon for Europa og visse regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon.

Artikkel 18 Depositær

FNs generalsekretær er depositær for konvensjonen.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Artikkel 19 Ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

Århuskonvensjonen skal kunne ratifiseres, godtas, godkjennes eller tiltres av stater og organisasjoner som er omfattet av artikkel 17. Andre stater kan tiltre konvensjonen etter godkjenning av partsmøtet. Artikkel 19 regulerer også nærmere rettighetene og forpliktelsene til organisasjoner som er part i konvensjonen.

Artikkel 20 Ikrafttredelse

Århuskonvensjonen trer i kraft nitti dager etter deponering av det 16. ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument. Århuskonvensjonen trådte i kraft 30. oktober 2001.

Artikkel 21 Uttreden

En part kan trekke seg fra Århuskonvensjonen tidligst tre år etter at den er trådt i kraft for vedkommende part. Uttreden skal gjelde fra den nittiende dag etter den dato meddelelsen ble mottatt av depositaren.

Artikkel 22 Autentiske tekster

Den engelske, franske og russiske konvensjonsteksten skal ha samme gyldighet.

Vedleggene til konvensjonen

Vedlegg I omhandler liste over aktiviteter som nevnt i artikkel 6 om allmenn deltakelse i beslutninger vedrørende bestemte aktiviteter. Vedlegg II har regler om saksbehandling ved en eventuell voldgift.

5 Gjennomføringen av Århuskonvensjonen i norsk rett

Norge har ligget i forkant internasjonalt når det gjelder å gi allmennheten offentlig informasjon og mulighet for å delta i offentlige beslutningsprosesser. Prinsippet om allmennhetens rett til miljøinformasjon ble i 1992 grunnlovfestet, og allmennhetens rett til deltakelse er en viktig premiss som inngår i de fleste regelverk på miljøområdet.

Det finnes en rekke regler og ordninger som skal fremme allmennhetens tilgang til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser. Offentlighetsprinsippet og regelverkene som stiller krav om offentlig høring bidrar til informasjonsspredning og deltakelse. Offentlighetsloven, forvaltningsloven, plan- og bygningsloven, forurensningsloven og utredningsinstruksen er gode eksempler. En rekke internettbaserte databaser med miljøinformasjon, som for eksempel Miljøstatus i Norge og Bedriftsspesifikk miljøinformasjon, er med på å styrke spredningen av miljøinformasjon.

Norsk rett setter også vide rammer for hvem som kan klage på et forvaltningsvedtak og hvem som kan bringe saker inn for domstolene.

En grundigere gjennomgang av disse og andre regelverk finnes i Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) om lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlig beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven), og i NOU 2001:2 Retten til miljøopplysninger.

Reglene i artiklene 4 og 6-9 i Århuskonvensjonen er av en slik art at de må særlig gjennomføres ved lov eller forskrift fordi reglene gir borgerne klare rettigheter. I det alt vesentligste er disse forpliktelsene oppfylt ved gjeldende regelverk. Regjeringen har imidlertid kommet til at det er behov for enkelte lovendringer for å bringe norsk rett fullt ut i samsvar med konvensjonens krav på disse punktene. Forslag til slike lovendringer inngår i Ot.prp. nr. 116 (2001-2002).

6 Vurdering

En forutsetning for å kunne verne miljøet er å ha kunnskap om miljøets tilstand og om hva som skader miljøet. Ved å få tilgang til informasjon om offentlige beslutningsprosesser som er i gang og som kan ha betydning for miljøet, vil allmennheten kunne komme med synspunkter og verdifull informasjon til myndighetene. Ved å gi allmennheten muligheten til å klage på avgjørelser som treffes av offentlige myndigheter og å bringe saker som angår miljøproblemer inn for domstolene, gis allmennheten en rolle som aktiv pådriver i miljøspørsmål.

En styrking av fokus på allmennhetens rett til miljøinformasjon og til å delta i beslutningsprosesser, forventes å ha en rekke positive konsekvenser. Informasjon står sentralt i alle former for beslutningsfatning - både i privat og offentlig virksomhet og i husholdningene. Økt kunnskap om miljøforhold og miljøeffekter bidrar til bedre beslutningsgrunnlag både for det offentlige og det private. Riktig miljøinformasjon er nødvendig for at miljøforhold skal bli tillagt vekt i beslutningssituasjoner. Slik informasjon kan for eksempel føre til at etterspørselen dreies over mot mer miljøvennlige produkter. Videre vil bedre informasjon og kunnskap om miljøtilstanden gi bedre grunnlag for befolkningens deltakelse i demokratiske prosesser. Alle disse forholdene vil bidra til mindre skade på miljøet.

Ved å ratifisere Århuskonvensjonen og delta i det internasjonale arbeidet under konvensjonen, vil Norge kunne gi et viktig bidrag til demokratiseringsprosessen i Sentral- og Øst-Europa og Sentral-Asia.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det ventes ikke at konvensjonen vil medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for det offentlige. Allmennhetens rettigheter følger allerede i hovedsak av gjeldende lovverk, og det forventes ikke at Århuskonvensjonen i seg selv vil bidra til særlig økt administrativ byrde.

Konvensjonen krever bl.a. at partene skal sikre at offentlige organer innehar og oppdaterer miljøinformasjon som er relevant i forhold til deres funksjoner og legger til rette for at allmennheten skal få tilgang til denne informasjonen. Regjeringen er kommet til at denne plikten ikke krever lovfesting, men vil likevel lovfeste en generell plikt for offentlige organer som er i samsvar med konvensjonens intensjon. Statlige myndigheter har allerede gjennom for eksempel stortingsmeldingen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, sektorvise miljøhandlingsplaner og miljøstatus i Norge (MISTIN), i stor grad lagt til rette for å oppfylle konvensjonen.

Når det gjelder kommuner og fylkeskommuner vil gjennomføring av konvensjonen på dette punkt kunne føre til noe økte utgifter. Det er først og fremst sammenstilling og tilgjengeliggjøring av informasjonen som vil medføre økt arbeid i den grad systemet for dette ikke finnes fra før. Kommuners plikter vil være begrenset til å inneha og gjøre tilgjengelig miljøinformasjon som er relevant i forhold til kommunens funksjoner, og ikke til dens geografisk område. Oversiktsinformasjon samles allerede inn i betydelig omfang. Det er også mulig for kommunene å begrense kostnadene ved kommunal samordning eller samarbeid. Både på statlig nivå og fylkesnivå foreligger dessuten allerede mye informasjon om miljøtilstanden i kommunene.

Norge må på linje med de andre deltakende stater bidra med et mindre årlig beløp til dekning av kostnader ved deltakelse i konvensjonens organer. Disse utgiftene vil bli dekket over Miljøverndepartementets budsjett.

Uten at det følger som en plikt etter konvensjonen, oppfordres partene til å bidra til ulike aktiviteter for informasjonsspredning og kompetanseoppbygging på de områder konvensjonen omhandler. Det gjelder særlig aktiviteter i statene i Sentral- og Øst-Europa og Sentral-Asia. Norge bidrar allerede til slik støtte, både gjennom ECEs organer og andre mellomstatlige og ikke-statlige organisasjoner som er aktive og kompetente på disse områdene.

Miljøverndepartementet tilrår at Århuskonvensjonen ratifiseres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutnings-

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

prosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen) i samsvar med et vedlagt forslag.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

**Forslag til vedtak om samtykke til
ratifikasjon av en konvensjon av 25.
juni 1998 om tilgang til
miljøinformasjon, allmennhetens
deltakelse i beslutningsprosesser og
adgang til klage og domstolsprøving
på miljøområdet
(Århuskonvensjonen)**

I

Stortinget samtykker i at Norge ratifiserer en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen).

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Vedlegg 1

Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters

done at Aarhus, Denmark, on 25 June 1998

The Parties to this Convention,

Recalling principle 1 of the Stockholm Declaration on the Human Environment,

Recalling also principle 10 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Recalling further General Assembly resolutions 37/7 of 28 October 1982 on the World Charter for Nature and 45/94 of 14 December 1990 on the need to ensure a healthy environment for the well-being of individuals,

Recalling the European Charter on Environment and Health adopted at the First European Conference on Environment and Health of the World Health Organization in Frankfurt-am-Main, Germany, on 8 December 1989,

Affirming the need to protect, preserve and improve the state of the environment and to ensure sustainable and environmentally sound development,

Recognizing that adequate protection of the environment is essential to human well-being and the enjoyment of basic human rights, including the right to life itself,

Recognizing also that every person has the right to live in an environment adequate to his or her health and well-being, and the duty, both individually and in association with others, to protect and improve the environment for the benefit of present and future generations,

Considering that, to be able to assert this right and observe this duty, citizens must have access to information, be entitled to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters, and acknowledging in this regard that citizens may need assistance in order to exercise their rights,

Recognizing that, in the field of the environment, improved access to information and public participation in decision-making enhance the quality and the implementation of decisions, contribute to public awareness of environmental issues, give the public the opportunity to express its concerns and enable public authorities to take due account of such concerns,

Aiming thereby to further the accountability of and transparency in decision-making and to strengthen public support for decisions on the environment,

Recognizing the desirability of transparency in all branches of government and inviting legislative bodies to implement the principles of this Convention in their proceedings,

Recognizing also that the public needs to be aware of the procedures for participation in environmental decision-making, have free access to them and know how to use them,

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Recognizing further the importance of the respective roles that individual citizens, non-governmental organizations and the private sector can play in environmental protection,

Desiring to promote environmental education to further the understanding of the environment and sustainable development and to encourage widespread public awareness of, and participation in, decisions affecting the environment and sustainable development,

Noting, in this context, the importance of making use of the media and of electronic or other, future forms of communication,

Recognizing the importance of fully integrating environmental considerations in governmental decision-making and the consequent need for public authorities to be in possession of accurate, comprehensive and up-to-date environmental information,

Acknowledging that public authorities hold environmental information in the public interest,

Concerned that effective judicial mechanisms should be accessible to the public, including organizations, so that its legitimate interests are protected and the law is enforced,

Noting the importance of adequate product information being provided to consumers to enable them to make informed environmental choices,

Recognizing the concern of the public about the deliberate release of genetically modified organisms into the environment and the need for increased transparency and greater public participation in decision-making in this field,

Convinced that the implementation of this Convention will contribute to strengthening democracy in the region of the United Nations Economic Commission for Europe (ECE),

Conscious of the role played in this respect by ECE and recalling, *inter alia*, the ECE Guidelines on Access to Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making endorsed in the Ministerial Declaration adopted at the Third Ministerial Conference «Environment for Europe» in Sofia, Bulgaria, on 25 October 1995,

Bearing in mind the relevant provisions in the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, done at Espoo, Finland, on 25 February 1991, and the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents and the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, both done at Helsinki on 17 March 1992, and other regional conventions,

Conscious that the adoption of this Convention will have contributed to the further strengthening of the «Environment for Europe» process and to the results of the Fourth Ministerial Conference in Aarhus, Denmark, in June 1998,

Have agreed as follows:

Article 1

Objective

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

In order to contribute to the protection of the right of every person of present and future generations to live in an environment adequate to his or her health and well-being, each Party shall guarantee the rights of access to information, public participation in decision-making, and access to justice in environmental matters in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Convention,

1.	«Party» means, unless the text otherwise indicates, a Contracting Party to this Convention;	
2.	«Public authority» means:	
	a	Government at national, regional and other level;
	b	Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment;
	c	Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public services, in relation to the environment, under the control of a body or person falling within subparagraphs a) or b) above;
	d	The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 17 which is a Party to this Convention.
This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;		
3.	«Environmental information» means any information in written, visual, aural, electronic or any other material form on:	
	a	The state of elements of the environment, such as air and atmosphere, water, soil, land, landscape and natural sites, biological diversity and its components, including genetically modified organisms, and the interaction among these elements;
	b	Factors, such as substances, energy, noise and radiation, and activities or measures, including administrative measures, environmental agreements, policies, legislation, plans and programmes, affecting or likely to affect the elements of the environment within the scope of subparagraph a) above, and cost-benefit and other economic analyses and assumptions used in environmental decision-making;
	c	The state of human health and safety, conditions of human life, cultural sites and built structures, inasmuch as they are or may be affected by the state of the elements of the environment or, through these elements, by the factors, activities or measures referred to in subparagraph b) above;
4.	«The public» means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;	
5.	«The public concerned» means the public affected or likely to be affected by, or having an interest in, the environmental decision-making; for the purposes of this definition, non-governmental organizations promoting environmental protection and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest.	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Article 3

General provisions

1.	Each Party shall take the necessary legislative, regulatory and other measures, including measures to achieve compatibility between the provisions implementing the information, public participation and access-to-justice provisions in this Convention, as well as proper enforcement measures, to establish and maintain a clear, transparent and consistent framework to implement the provisions of this Convention.
2.	Each Party shall endeavour to ensure that officials and authorities assist and provide guidance to the public in seeking access to information, in facilitating participation in decision-making and in seeking access to justice in environmental matters.
3.	Each Party shall promote environmental education and environmental awareness among the public, especially on how to obtain access to information, to participate in decision-making and to obtain access to justice in environmental matters.
4.	Each Party shall provide for appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental protection and ensure that its national legal system is consistent with this obligation.
5.	The provisions of this Convention shall not affect the right of a Party to maintain or introduce measures providing for broader access to information, more extensive public participation in decision-making and wider access to justice in environmental matters than required by this Convention.
6.	This Convention shall not require any derogation from existing rights of access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters.
7.	Each Party shall promote the application of the principles of this Convention in international environmental decision-making processes and within the framework of international organizations in matters relating to the environment.
8.	Each Party shall ensure that persons exercising their rights in conformity with the provisions of this Convention shall not be penalized, persecuted or harassed in any way for their involvement. This provision shall not affect the powers of national courts to award reasonable costs in judicial proceedings.
9.	Within the scope of the relevant provisions of this Convention, the public shall have access to information, have the possibility to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters without discrimination as to citizenship, nationality or domicile and, in the case of a legal person, without discrimination as to where it has its registered seat or an effective centre of its activities.

Article 4

Access to environmental information

1	Each Party shall ensure that, subject to the following paragraphs of this article, public authorities, in response to a request for environmental information, make such information available to the public, within the framework of national legislation, including, where requested and subject to subparagraph b) below, copies of the actual documentation containing or comprising such information:		
	a	Without an interest having to be stated;	
	b	In the form requested unless:	
		i.	It is reasonable for the public authority to make it available in another form, in which case reasons shall be given for making it available in that form; or

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	ii.	The information is already publicly available in another form.
2	The environmental information referred to in paragraph 1 above shall be made available as soon as possible and at the latest within one month after the request has been submitted, unless the volume and the complexity of the information justify an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.	
3.	A request for environmental information may be refused if:	
	a	The public authority to which the request is addressed does not hold the environmental information requested;
	b	The request is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or
	c	The request concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.
4.	A request for environmental information may be refused if the disclosure would adversely affect:	
	a	The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;
	b	International relations, national defence or public security;
	c	The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;
	d	The confidentiality of commercial and industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions which is relevant for the protection of the environment shall be disclosed;
	e	Intellectual property rights;
	f	The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;
	g	The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under or capable of being put under a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or
	h	The environment to which the information relates, such as the breeding sites of rare species.
The aforementioned grounds for refusal shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information requested relates to emissions into the environment.		
5.	Where a public authority does not hold the environmental information requested, this public authority shall, as promptly as possible, inform the applicant of the public authority to which it believes it is possible to apply for the information requested or transfer the request to that authority and inform the applicant accordingly.	
6.	Each Party shall ensure that, if information exempted from disclosure under paragraphs 3 (c) and 4 above can be separated out without prejudice to the confidentiality of the information exempted, public authorities make available the remainder of the environmental information that has been requested.	
7.	A refusal of a request shall be in writing if the request was in writing or the applicant so requests. A refusal shall state the reasons for the refusal and give information on access to the review procedure provided for in accordance with article 9. The refusal shall be made as soon as possible and at the latest within one month, unless the complexity of the information justifies an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

8.	Each Party may allow its public authorities to make a charge for supplying information, but such charge shall not exceed a reasonable amount. Public authorities intending to make such a charge for supplying information shall make available to applicants a schedule of charges which may be levied, indicating the circumstances in which they may be levied or waived and when the supply of information is conditional on the advance payment of such a charge.
----	--

Article 5

Collection and dissemination of environmental information

1.	Each Party shall ensure that:	
	a	Public authorities possess and update environmental information which is relevant to their functions;
	b	Mandatory systems are established so that there is an adequate flow of information to public authorities about proposed and existing activities which may significantly affect the environment;
	c	In the event of any imminent threat to human health or the environment, whether caused by human activities or due to natural causes, all information which could enable the public to take measures to prevent or mitigate harm arising from the threat and is held by a public authority is disseminated immediately and without delay to members of the public who may be affected.
2.	Each Party shall ensure that, within the framework of national legislation, the way in which public authorities make environmental information available to the public is transparent and that environmental information is effectively accessible, <i>inter alia</i> , by:	
	a	Providing sufficient information to the public about the type and scope of environmental information held by the relevant public authorities, the basic terms and conditions under which such information is made available and accessible, and the process by which it can be obtained;
	b	Establishing and maintaining practical arrangements, such as:
	i.	Publicly accessible lists, registers or files;
	ii.	Requiring officials to support the public in seeking access to information under this Convention; and
	iii.	The identification of points of contact; and
	c	Providing access to the environmental information contained in lists, registers or files as referred to in subparagraph b) i. above free of charge.
3.	Each Party shall ensure that environmental information progressively becomes available in electronic databases which are easily accessible to the public through public telecommunications networks. Information accessible in this form should include:	
	a	Reports on the state of the environment, as referred to in paragraph 4 below;
	b	Texts of legislation on or relating to the environment;
	c	As appropriate, policies, plans and programmes on or relating to the environment, and environmental agreements; and
	d	Other information, to the extent that the availability of such information in this form would facilitate the application of national law implementing this Convention, provided that such information is already available in electronic form.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

4.	Each Party shall, at regular intervals not exceeding three or four years, publish and disseminate a national report on the state of the environment, including information on the quality of the environment and information on pressures on the environment.	
5.	Each Party shall take measures within the framework of its legislation for the purpose of disseminating, <i>inter alia</i> :	
	a	Legislation and policy documents such as documents on strategies, policies, programmes and action plans relating to the environment, and progress reports on their implementation, prepared at various levels of government;
	b	International treaties, conventions and agreements on environmental issues; and
	c	Other significant international documents on environmental issues, as appropriate.
6.	Each Party shall encourage operators whose activities have a significant impact on the environment to inform the public regularly of the environmental impact of their activities and products, where appropriate within the framework of voluntary eco-labelling or eco-auditing schemes or by other means.	
7.	Each Party shall:	
	a	Publish the facts and analyses of facts which it considers relevant and important in framing major environmental policy proposals;
	b	Publish, or otherwise make accessible, available explanatory material on its dealings with the public in matters falling within the scope of this Convention; and
	c	Provide in an appropriate form information on the performance of public functions or the provision of public services relating to the environment by government at all levels.
8.	Each Party shall develop mechanisms with a view to ensuring that sufficient product information is made available to the public in a manner which enables consumers to make informed environmental choices.	
9.	Each Party shall take steps to establish progressively, taking into account international processes where appropriate, a coherent, nationwide system of pollution inventories or registers on a structured, computerized and publicly accessible database compiled through standardized reporting. Such a system may include inputs, releases and transfers of a specified range of substances and products, including water, energy and resource use, from a specified range of activities to environmental media and to on-site and off-site treatment and disposal sites.	
10.	Nothing in this article may prejudice the right of Parties to refuse to disclose certain environmental information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4.	

Article 6

Public participation in decisions on specific activities

1.	Each Party:	
	a	Shall apply the provisions of this article with respect to decisions on whether to permit proposed activities listed in annex I;
	b	Shall, in accordance with its national law, also apply the provisions of this article to decisions on proposed activities not listed in annex I which may have a significant effect on the environment. To this end, Parties shall determine whether such a proposed activity is subject to these provisions; and

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	c	May decide, on a case-by-case basis if so provided under national law, not to apply the provisions of this article to proposed activities serving national defence purposes, if that Party deems that such application would have an adverse effect on these purposes.
2.		The public concerned shall be informed, either by public notice or individually as appropriate, early in an environmental decision-making procedure, and in an adequate, timely and effective manner, <i>inter alia</i> , of:
	a	The proposed activity and the application on which a decision will be taken;
	b	The nature of possible decisions or the draft decision;
	c	The public authority responsible for making the decision;
	d	The envisaged procedure, including, as and when this information can be provided:
	i.	The commencement of the procedure;
	ii.	The opportunities for the public to participate;
	iii.	The time and venue of any envisaged public hearing;
	iv.	An indication of the public authority from which relevant information can be obtained and where the relevant information has been deposited for examination by the public;
	v.	An indication of the relevant public authority or any other official body to which comments or questions can be submitted and of the time schedule for transmittal of comments or questions; and
	vi.	An indication of what environmental information relevant to the proposed activity is available; and
	e	The fact that the activity is subject to a national or transboundary environmental impact assessment procedure.
3.		The public participation procedures shall include reasonable time-frames for the different phases, allowing sufficient time for informing the public in accordance with paragraph 2 above and for the public to prepare and participate effectively during the environmental decision-making.
4.		Each Party shall provide for early public participation, when all options are open and effective public participation can take place.
5.		Each Party should, where appropriate, encourage prospective applicants to identify the public concerned, to enter into discussions, and to provide information regarding the objectives of their application before applying for a permit.
6.		Each Party shall require the competent public authorities to give the public concerned access for examination, upon request where so required under national law, free of charge and as soon as it becomes available, to all information relevant to the decision-making referred to in this article that is available at the time of the public participation procedure, without prejudice to the right of Parties to refuse to disclose certain information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4. The relevant information shall include at least, and without prejudice to the provisions of article 4:
	a	A description of the site and the physical and technical characteristics of the proposed activity, including an estimate of the expected residues and emissions;
	b	A description of the significant effects of the proposed activity on the environment;
	c	A description of the measures envisaged to prevent and/or reduce the effects, including emissions;
	d	A non-technical summary of the above;
	e	An outline of the main alternatives studied by the applicant; and

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	f	In accordance with national legislation, the main reports and advice issued to the public authority at the time when the public concerned shall be informed in accordance with paragraph 2 above.
7.		Procedures for public participation shall allow the public to submit, in writing or, as appropriate, at a public hearing or inquiry with the applicant, any comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed activity.
8.		Each Party shall ensure that in the decision due account is taken of the outcome of the public participation.
9.		Each Party shall ensure that, when the decision has been taken by the public authority, the public is promptly informed of the decision in accordance with the appropriate procedures. Each Party shall make accessible to the public the text of the decision along with the reasons and considerations on which the decision is based.
10.		Each Party shall ensure that, when a public authority reconsiders or updates the operating conditions for an activity referred to in paragraph 1, the provisions of paragraphs 2 to 9 of this article are applied mutatis mutandis, and where appropriate.
11.		Each Party shall, within the framework of its national law, apply, to the extent feasible and appropriate, provisions of this article to decisions on whether to permit the deliberate release of genetically modified organisms into the environment.

Article 7

Public participation concerning plans, programmes and policies relating to the environment

Each Party shall make appropriate practical and/or other provisions for the public to participate during the preparation of plans and programmes relating to the environment, within a transparent and fair framework, having provided the necessary information to the public. Within this framework, article 6, paragraphs 3, 4 and 8, shall be applied. The public which may participate shall be identified by the relevant public authority, taking into account the objectives of this Convention. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for public participation in the preparation of policies relating to the environment.

Article 8

Public participation during the preparation of executive regulations and/or generally applicable legally binding normative instruments

Each Party shall strive to promote effective public participation at an appropriate stage, and while options are still open, during the preparation by public authorities of executive regulations and other generally applicable legally binding rules that may have a significant effect on the environment. To this end, the following steps should be taken:

a	Time-frames sufficient for effective participation should be fixed;
b	Draft rules should be published or otherwise made publicly available; and
c	The public should be given the opportunity to comment, directly or through representative consultative bodies.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

The result of the public participation shall be taken into account as far as possible.

Article 9

Access to justice

1.	Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that any person who considers that his or her request for information under article 4 has been ignored, wrongfully refused, whether in part or in full, inadequately answered, or otherwise not dealt with in accordance with the provisions of that article, has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law.	
	In the circumstances where a Party provides for such a review by a court of law, it shall ensure that such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law.	
	Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information. Reasons shall be stated in writing, at least where access to information is refused under this paragraph.	
2.	Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that members of the public concerned	
	a	Having a sufficient interest or, alternatively,
	b	Maintaining impairment of a right, where the administrative procedural law of a Party requires this as a precondition,
	have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of article 6 and, where so provided for under national law and without prejudice to paragraph 3 below, of other relevant provisions of this Convention.	
	What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined in accordance with the requirements of national law and consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice within the scope of this Convention. To this end, the interest of any non-governmental organization meeting the requirements referred to in article 2, paragraph 5, shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) above. Such organizations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) above.	
	The provisions of this paragraph 2 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.	
3.	In addition and without prejudice to the review procedures referred to in paragraphs 1 and 2 above, each Party shall ensure that, where they meet the criteria, if any, laid down in its national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment.	
4.	In addition and without prejudice to paragraph 1 above, the procedures referred to in paragraphs 1, 2 and 3 above shall provide adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive. Decisions under this article shall be given or recorded in writing. Decisions of courts, and whenever possible of other bodies, shall be publicly accessible.	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

5.	In order to further the effectiveness of the provisions of this article, each Party shall ensure that information is provided to the public on access to administrative and judicial review procedures and shall consider the establishment of appropriate assistance mechanisms to remove or reduce financial and other barriers to access to justice.
----	---

Article 10

Meeting of the parties

1.	The first meeting of the Parties shall be convened no later than one year after the date of the entry into force of this Convention. Thereafter, an ordinary meeting of the Parties shall be held at least once every two years, unless otherwise decided by the Parties, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to all Parties by the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, the said request is supported by at least one third of the Parties.
2.	At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention on the basis of regular reporting by the Parties, and, with this purpose in mind, shall:
a	Review the policies for and legal and methodological approaches to access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, with a view to further improving them;
b	Exchange information regarding experience gained in concluding and implementing bilateral and multilateral agreements or other arrangements having relevance to the purposes of this Convention and to which one or more of the Parties are a party;
c	Seek, where appropriate, the services of relevant ECE bodies and other competent international bodies and specific committees in all aspects pertinent to the achievement of the purposes of this Convention;
d	Establish any subsidiary bodies as they deem necessary;
e	Prepare, where appropriate, protocols to this Convention;
f	Consider and adopt proposals for amendments to this Convention in accordance with the provisions of article 14;
g	Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention;
h	At their first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings and the meetings of subsidiary bodies;
i	At their first meeting, review their experience in implementing the provisions of article 5, paragraph 9, and consider what steps are necessary to develop further the system referred to in that paragraph, taking into account international processes and developments, including the elaboration of an appropriate instrument concerning pollution release and transfer registers or inventories which could be annexed to this Convention.
3.	The Meeting of the Parties may, as necessary, consider establishing financial arrangements on a consensus basis.
4.	The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State or regional economic integration organization entitled under article 17 to sign this Convention but which is not a Party to this Convention, and any intergovernmental organization qualified in the fields to which this Convention relates, shall be entitled to participate as observers in the meetings of the Parties.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

5.	Any non-governmental organization, qualified in the fields to which this Convention relates, which has informed the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe of its wish to be represented at a meeting of the Parties shall be entitled to participate as an observer unless at least one third of the Parties present in the meeting raise objections.
6.	For the purposes of paragraphs 4 and 5 above, the rules of procedure referred to in paragraph 2 (h) above shall provide for practical arrangements for the admittance procedure and other relevant terms.

Article 11

Right to vote

1.	Except as provided for in paragraph 2 below, each Party to this Convention shall have one vote.
2.	Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 12

Secretariat

The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall carry out the following secretariat functions:

a	The convening and preparing of meetings of the Parties;
b	The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Convention; and
c	Such other functions as may be determined by the Parties.

Article 13

Annexes

The annexes to this Convention shall constitute an integral part thereof.

Article 14

Amendments to the convention

1.	Any Party may propose amendments to this Convention.
2.	The text of any proposed amendment to this Convention shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting of the Parties at which it is proposed for adoption.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

3.	The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting.
4.	Amendments to this Convention adopted in accordance with paragraph 3 above shall be communicated by the Depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance. Amendments to this Convention other than those to an annex shall enter into force for Parties having ratified, approved or accepted them on the ninetieth day after the receipt by the Depositary of notification of their ratification, approval or acceptance by at least three fourths of these Parties. Thereafter they shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, approval or acceptance of the amendments.
5.	Any Party that is unable to approve an amendment to an annex to this Convention shall so notify the Depositary in writing within twelve months from the date of the communication of the adoption. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time substitute an acceptance for its previous notification and, upon deposit of an instrument of acceptance with the Depositary, the amendments to such an annex shall become effective for that Party.
6.	On the expiry of twelve months from the date of its communication by the Depositary as provided for in paragraph 4 above an amendment to an annex shall become effective for those Parties which have not submitted a notification to the Depositary in accordance with the provisions of paragraph 5 above, provided that not more than one third of the Parties have submitted such a notification.
7.	For the purposes of this article, «Parties present and voting» means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 15

Review of compliance

The Meeting of the Parties shall establish, on a consensus basis, optional arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance with the provisions of this Convention. These arrangements shall allow for appropriate public involvement and may include the option of considering communications from members of the public on matters related to this Convention.

Article 16

Settlement of disputes

1.	If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Convention, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.
2.	When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:
a	Submission of the dispute to the International Court of Justice;
b	Arbitration in accordance with the procedure set out in annex II.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

3.	If the parties to the dispute have accepted both means of dispute settlement referred to in paragraph 2 above, the dispute may be submitted only to the International Court of Justice, unless the parties agree otherwise.
----	---

Article 17

Signature

This Convention shall be open for signature at Aarhus (Denmark) on 25 June 1998, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 21 December 1998, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 18

Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Convention.

Article 19

Ratification, acceptance, approval and accession

1.	This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.
2.	This Convention shall be open for accession as from 22 December 1998 by the States and regional economic integration organizations referred to in article 17.
3.	Any other State, not referred to in paragraph 2 above, that is a Member of the United Nations may accede to the Convention upon approval by the Meeting of the Parties.
4.	Any organization referred to in article 17 which becomes a Party to this Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. If one or more of such an organization's member States is a Party to this Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.
5.	In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 17 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Article 20

Entry into force

1.	This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2.	For the purposes of paragraph 1 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.
3.	For each State or organization referred to in article 17 which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 21

Withdrawal

At any time after three years from the date on which this Convention has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

Article 22

Authentic texts

The original of this Convention, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

DONE at Aarhus (Denmark), this twenty-fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-eight.

Annex I

List of activities referred to in article 6, paragraph 1 (a)

1.	Energy sector:
	Mineral oil and gas refineries;
	Installations for gasification and liquefaction;
	Thermal power stations and other combustion installations with a heat input of 50 megawatts (MW) or more;
	Coke ovens;

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

		Nuclear power stations and other nuclear reactors including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors ¹ (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials whose maximum power does not exceed 1 kW continuous thermal load);
		Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel;
		Installations designed:
		For the production or enrichment of nuclear fuel;
		For the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;
		For the final disposal of irradiated nuclear fuel;
		Solely for the final disposal of radioactive waste;
		Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.
2.	Production and processing of metals:	
		Metal ore (including sulphide ore) roasting or sintering installations;
		Installations for the production of pig-iron or steel (primary or secondary fusion) including continuous casting, with a capacity exceeding 2.5 tons per hour;
		Installations for the processing of ferrous metals:
	i.	Hot-rolling mills with a capacity exceeding 20 tons of crude steel per hour;
	ii.	Smitheries with hammers the energy of which exceeds 50 kilojoules per hammer, where the calorific power used exceeds 20 MW;
	iii.	Application of protective fused metal coats with an input exceeding 2 tons of crude steel per hour;
		Ferrous metal foundries with a production capacity exceeding 20 tons per day;
		Installations:
	i.	For the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes;
	ii.	For the smelting, including the alloying, of non-ferrous metals, including recovered products (refining, foundry casting, etc.), with a melting capacity exceeding 4 tons per day for lead and cadmium or 20 tons per day for all other metals;
		Installations for surface treatment of metals and plastic materials using an electrolytic or chemical process where the volume of the treatment vats exceeds 30 m ³ .
3.	Mineral industry:	
		Installations for the production of cement clinker in rotary kilns with a production capacity exceeding 500 tons per day or lime in rotary kilns with a production capacity exceeding 50 tons per day or in other furnaces with a production capacity exceeding 50 tons per day;
		Installations for the production of asbestos and the manufacture of asbestos-based products;
		Installations for the manufacture of glass including glass fibre with a melting capacity exceeding 20 tons per day;
		Installations for melting mineral substances including the production of mineral fibres with a melting capacity exceeding 20 tons per day;

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

		Installations for the manufacture of ceramic products by firing, in particular roofing tiles, bricks, refractory bricks, tiles, stoneware or porcelain, with a production capacity exceeding 75 tons per day, and/or with a kiln capacity exceeding 4 m ³ and with a setting density per kiln exceeding 300 kg/m ³ .
4.	Chemical industry: Production within the meaning of the categories of activities contained in this paragraph means the production on an industrial scale by chemical processing of substances or groups of substances listed in subparagraphs a) to g):	
	a	Chemical installations for the production of basic organic chemicals, such as:
	i.	Simple hydrocarbons (linear or cyclic, saturated or unsaturated, aliphatic or aromatic);
	ii.	Oxygen-containing hydrocarbons such as alcohols, aldehydes, ketones, carboxylic acids, esters, acetates, ethers, peroxides, epoxy resins;
	iii.	Sulphurous hydrocarbons;
	iv.	Nitrogenous hydrocarbons such as amines, amides, nitrous compounds, nitro compounds or nitrate compounds, nitriles, cyanates, isocyanates;
	v.	Phosphorus-containing hydrocarbons;
	vi.	Halogenic hydrocarbons;
	vii.	Organometallic compounds;
	viii.	Basic plastic materials (polymers, synthetic fibres and cellulose-based fibres);
	ix.	Synthetic rubbers;
	x.	Dyes and pigments;
	xi.	Surface-active agents and surfactants;
	b	Chemical installations for the production of basic inorganic chemicals, such as:
	i.	Gases, such as ammonia, chlorine or hydrogen chloride, fluorine or hydrogen fluoride, carbon oxides, sulphur compounds, nitrogen oxides, hydrogen, sulphur dioxide, carbonyl chloride;
	ii.	Acids, such as chromic acid, hydrofluoric acid, phosphoric acid, nitric acid, hydrochloric acid, sulphuric acid, oleum, sulphurous acids;
	iii.	Bases, such as ammonium hydroxide, potassium hydroxide, sodium hydroxide;
	iv.	Salts, such as ammonium chloride, potassium chlorate, potassium carbonate, sodium carbonate, perborate, silver nitrate;
	v.	Non-metals, metal oxides or other inorganic compounds such as calcium carbide, silicon, silicon carbide;
	c	Chemical installations for the production of phosphorous-, nitrogen- or potassium-based fertilizers (simple or compound fertilizers);
	d	Chemical installations for the production of basic plant health products and of biocides;
	e	Installations using a chemical or biological process for the production of basic pharmaceutical products;
	f	Chemical installations for the production of explosives;
	g	Chemical installations in which chemical or biological processing is used for the production of protein feed additives, ferments and other protein substances.
5.	Waste management:	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

		Installations for the incineration, recovery, chemical treatment or landfill of hazardous waste;
		Installations for the incineration of municipal waste with a capacity exceeding 3 tons per hour;
		Installations for the disposal of non-hazardous waste with a capacity exceeding 50 tons per day;
		Landfills receiving more than 10 tons per day or with a total capacity exceeding 25 000 tons, excluding landfills of inert waste.
6.		Waste-water treatment plants with a capacity exceeding 150 000 population equivalent.
7.		Industrial plants for the:
	a	Production of pulp from timber or similar fibrous materials;
	b	Production of paper and board with a production capacity exceeding 20 tons per day.
8.		
	a	Construction of lines for long-distance railway traffic and of airports ² with a basic runway length of 2 100 m or more;
	b	Construction of motorways and express roads; ³
	c	Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road, or realigned and/or widened section of road, would be 10 km or more in a continuous length.
9.		
	a	Inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1 350 tons;
	b	Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports (excluding ferry piers) which can take vessels of over 1 350 tons.
10.		Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.
11.		
	a	Works for the transfer of water resources between river basins where this transfer aims at preventing possible shortages of water and where the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year;
	b	In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multiannual average flow of the basin of abstraction exceeds 2 000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5% of this flow.
In both cases transfers of piped drinking water are excluded.		
12.		Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 tons/day in the case of petroleum and 500 000 cubic metres/day in the case of gas.
13.		Dams and other installations designed for the holding back or permanent storage of water, where a new or additional amount of water held back or stored exceeds 10 million cubic metres.
14.		Pipelines for the transport of gas, oil or chemicals with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km.
15.		Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than:
	a	40 000 places for poultry;
	b	2 000 places for production pigs (over 30 kg); or

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	c	750 places for sows.
16.		Quarries and opencast mining where the surface of the site exceeds 25 hectares, or peat extraction, where the surface of the site exceeds 150 hectares.
17.		Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kV or more and a length of more than 15 km.
18.		Installations for the storage of petroleum, petrochemical, or chemical products with a capacity of 200 000 tons or more.
19.		Other activities:
		Plants for the pretreatment (operations such as washing, bleaching, mercerization) or dyeing of fibres or textiles where the treatment capacity exceeds 10 tons per day;
		Plants for the tanning of hides and skins where the treatment capacity exceeds 12 tons of finished products per day;
	a	Slaughterhouses with a carcass production capacity greater than 50 tons per day;
	b	Treatment and processing intended for the production of food products from:
	i.	Animal raw materials (other than milk) with a finished product production capacity greater than 75 tons per day;
	ii.	Vegetable raw materials with a finished product production capacity greater than 300 tons per day (average value on a quarterly basis);
	c	Treatment and processing of milk, the quantity of milk received being greater than 200 tons per day (average value on an annual basis);
		Installations for the disposal or recycling of animal carcasses and animal waste with a treatment capacity exceeding 10 tons per day;
		Installations for the surface treatment of substances, objects or products using organic solvents, in particular for dressing, printing, coating, degreasing, waterproofing, sizing, painting, cleaning or impregnating, with a consumption capacity of more than 150 kg per hour or more than 200 tons per year;
		Installations for the production of carbon (hard-burnt coal) or electrographite by means of incineration or graphitization.
20.		Any activity not covered by paragraphs 1-19 above where public participation is provided for under an environmental impact assessment procedure in accordance with national legislation.
21.		The provision of article 6, paragraph 1 (a) of this Convention, does not apply to any of the above projects undertaken exclusively or mainly for research, development and testing of new methods or products for less than two years unless they would be likely to cause a significant adverse effect on environment or health.
22.		Any change to or extension of activities, where such a change or extension in itself meets the criteria/thresholds set out in this annex, shall be subject to article 6, paragraph 1 (a) of this Convention. Any other change or extension of activities shall be subject to article 6, paragraph 1 (b) of this Convention.

Notes

1.	Nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.
2.	For the purposes of this Convention, «airport» means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (Annex 14).

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

3.	For the purposes of this Convention, «express road» means a road which complies with the definition in the European Agreement on Main International Traffic Arteries of 15 November 1975.
----	---

Annex II

Arbitration

1.	In the event of a dispute being submitted for arbitration pursuant to article 16, paragraph 2, of this Convention, a party or parties shall notify the secretariat of the subject matter of arbitration and indicate, in particular, the articles of this Convention whose interpretation or application is at issue. The secretariat shall forward the information received to all Parties to this Convention.
2.	The arbitral tribunal shall consist of three members. Both the claimant party or parties and the other party or parties to the dispute shall appoint an arbitrator, and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator, who shall be the president of the arbitral tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.
3.	If the president of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall, at the request of either party to the dispute, designate the president within a further two-month period.
4.	If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of the receipt of the request, the other party may so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall designate the president of the arbitral tribunal within a further two-month period. Upon designation, the president of the arbitral tribunal shall request the party which has not appointed an arbitrator to do so within two months. If it fails to do so within that period, the president shall so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall make this appointment within a further two-month period.
5.	The arbitral tribunal shall render its decision in accordance with international law and the provisions of this Convention.
6.	Any arbitral tribunal constituted under the provisions set out in this annex shall draw up its own rules of procedure.
7.	The decisions of the arbitral tribunal, both on procedure and on substance, shall be taken by majority vote of its members.
8.	The tribunal may take all appropriate measures to establish the facts.
9.	The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:
a	Provide it with all relevant documents, facilities and information;
b	Enable it, where necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.
10.	The parties and the arbitrators shall protect the confidentiality of any information that they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.
11.	The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend interim measures of protection.
12.	If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to render its final decision. Absence of a party or failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

13.	The arbitral tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject matter of the dispute.
14.	Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its expenses, and shall furnish a final statement thereof to the parties.
15.	Any Party to this Convention which has an interest of a legal nature in the subject matter of the dispute, and which may be affected by a decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.
16.	The arbitral tribunal shall render its award within five months of the date on which it is established, unless it finds it necessary to extend the time limit for a period which should not exceed five months.
17.	The award of the arbitral tribunal shall be accompanied by a statement of reasons. It shall be final and binding upon all parties to the dispute. The award will be transmitted by the arbitral tribunal to the parties to the dispute and to the secretariat. The secretariat will forward the information received to all Parties to this Convention.
18.	Any dispute which may arise between the parties concerning the interpretation or execution of the award may be submitted by either party to the arbitral tribunal which made the award or, if the latter cannot be seized thereof, to another tribunal constituted for this purpose in the same manner as the first.

Konvensjon om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet

Vedtatt i Århus, Danmark 25. juni 1998

Partene i denne konvensjonen,

Som minner om prinsipp 1 i Stockholm-erklæringen om det menneskelige miljø,

Som også minner om prinsipp 10 i Rio-erklæringen om miljø og utvikling,

Som videre minner om Generalforsamlingens resolusjoner 37/7 av 28. oktober 1982 om Verdenscharteret for natur, og 45/94 av 14. desember 1990 om behovet for å sikre et sunt miljø som ivaretar folks trivsel,

Som minner om Det europeiske charteret om miljø og helse som ble vedtatt på den første Europa-konferansen om miljø og helse, arrangert av Verdens Helseorganisasjon i Frankfurt-am-Main, Tyskland, den 8. desember 1989,

Som bekrefter behovet for å beskytte, bevare og forbedre miljøets tilstand og for å sikre en miljømessig forsvarlig og bærekraftig utvikling,

Som erkjenner at tilstrekkelig beskyttelse av miljøet har betydning for menneskets trivsel og dets evne til å utøve grunnleggende menneskerettigheter, herunder retten til selve livet,

Som også erkjenner at ethvert menneske har rett til å leve i et miljø som er tilfredsstillende for hans eller hennes helse og trivsel, og har plikt til, både alene og sammen med andre, å beskytte og forbedre miljøet til beste for nålevende og framtidige generasjoner,

Som tar i betraktning at for å kunne hevde denne retten og oppfylle denne plikten, må borgerne ha tilgang til miljøinformasjon, ha rett til å delta i beslutningsprosesser og ha adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet, og som i denne forbindelse erkjenner at allmennheten kan trenge hjelp til å utøve sine rettigheter,

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Som erkjenner at bedre tilgang til informasjon og allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser i miljørammen vil fremme kvaliteten på og gjennomføringen av beslutninger, bidra til å øke folks bevissthet omkring miljøspørsmål, gi allmennheten mulighet til å gi uttrykk for sine bekymringer og gjøre det mulig for offentlige myndigheter å ta behørig hensyn til slike bekymringer,

Som tar sikte på å fremme ansvarlighet og åpenhet i beslutningsprosesser og styrke allmennhetens støtte til beslutninger som angår miljøet,

Som erkjenner ønsket om åpenhet i alle deler av den offentlige forvaltning, og som oppfordrer lovgivende forsamlinger til å anvende prinsippene i denne konvensjonen i sitt arbeide,

Som også erkjenner allmennhetens behov for å kjenne til hvordan man kan delta i beslutningsprosesser i saker vedrørende miljøet, for å ha fri tilgang til dem og for å vite hvordan man bruker dem,

Som videre erkjenner betydningen av de respektive roller som enkeltpersoner, frivillige organisasjoner og den private sektor kan spille for å beskytte miljøet,

Som ønsker å fremme utdanning på miljøområdet for å øke forståelsen av miljø og bærekraftig utvikling, samt stimulere til bred allmenn bevisstgjøring omkring og deltakelse i beslutninger som innvirker på miljøet og bærekraftig utvikling,

Som i denne sammenheng merker seg betydningen av å utnytte media og fremtidens kommunikasjonsformer, enten i elektronisk eller annen form,

Som erkjenner betydningen av fullverdig integrering av miljøhensyn i offentlige myndigheters beslutningsprosesser og det derav følgende behovet for at offentlige myndigheter har korrekt, omfattende og oppdatert miljøinformasjon,

Som erkjenner at offentlige myndigheter forvalter miljøinformasjonen i allmennhetens interesse,

Som er opptatt av at allmennheten, herunder organisasjoner, har en reell adgang til klage og domstolsprøving, slik at deres legitime interesser blir ivarettatt og loven blir håndhevet,

Som merker seg betydningen av at forbrukerne gis tilstrekkelig produktinformasjon, slik at de er i stand til å treffe bevisste miljøvalg,

Som erkjenner allmennhetens bekymring ved utsetting av genetisk modifiserte organismer i miljøet og behovet for økt åpenhet og økt deltakelse av allmennheten i beslutningsprosesser på dette området,

Som er overbevist om at gjennomføringen av denne konvensjonen vil bidra til å styrke demokratiet i regionen som omfattes av FNs økonomiske kommisjon for Europa (ECE),

Som er seg bevisst den rollen ECE spiller i denne forbindelse, og som blant annet minner om ECEs retningslinjer om tilgang til miljøinformasjon og allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser i saker vedrørende miljøet, som ble tiltrådt i ministererklæringen vedtatt på den tredje ministerkonferansen «Miljø for Europa» i Sofia, Bulgaria, den 25. oktober 1995,

Som husker de relevante bestemmelsene i Konvensjon om konsekvensutredninger for tiltak som kan ha grenseoverskridende miljøvirkninger, vedtatt

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

i Espoo, Finland, den 25. februar 1991, Konvensjon om grenseoverskridende virkninger av industriulykker og Konvensjon om beskyttelse og bruk av grenseoverskridende vassdrag og internasjonale innsjøer, begge utferdiget i Helsinki den 17. mars 1992 og andre regionale konvensjoner,

Som er klar over at vedtakelsen av denne konvensjonen vil bidra til ytterligere å styrke «Miljø for Europa»-prosessen og til resultatene av den fjerde ministerkonferansen i Århus, Danmark, i juni 1998,

Er blitt enige om følgende:

Artikkel 1

Målsetting

For å bidra til å beskytte retten ethvert menneske blant nålevende og fremtidige generasjoner har til å leve i et miljø som er forenlig med vedkommendes helse og velbefinnende, skal enhver part garantere rettighetene knyttet til tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjonen.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne konvensjonen skal:

1.	«Part» bety en kontraherende part til denne konvensjonen, med mindre noe annet er fastsatt i teksten,	
2.	«Offentlig myndighet» bety:	
	a.	offentlig myndighet på nasjonalt, regionalt og annet nivå;
	b.	fysiske eller juridiske personer som utfører offentlige forvaltningsfunksjoner i medhold av nasjonal lovgivning, herunder bestemte plikter, aktiviteter eller tjenester vedrørende miljøet;
	c.	enhver annen fysisk eller juridisk person som har offentlig ansvar eller funksjon, eller som tilbyr offentlige tjenester, vedrørende miljøet, som er underlagt kontroll av et organ eller en person som kommer inn under bokstav a) eller b) ovenfor;
	d.	institusjonene til enhver regional organisasjon for økonomisk integrasjon som nevnt i artikkel 17, og som er part i denne konvensjonen.
	Denne definisjonen omfatter ikke dømmende eller lovgivende organer eller institusjoner;	
3.	«Miljøinformasjon» bety enhver informasjon i skriftlig, visuell, lyd-, elektronisk eller annen form om:	
	a.	tilstanden til miljøelementer som luft og atmosfære, vann, jordsmonn, landområder, landskap og naturområder, biologisk mangfold og dets enkelte bestanddeler, herunder genetisk modifiserte organismer, og den innbyrdes vekselvirkningen mellom disse elementene;

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	b.	faktorer som stoffer, energi, støy og stråling, og aktiviteter eller tiltak, herunder administrative tiltak, miljøavtaler, strategier, lovgivning, planer og programmer, som påvirker eller kan påvirke miljøelementene innenfor rammen av bokstav a) ovenfor, samt kost-/ nytteanalyser og andre økonomiske analyser og forutsetninger som benyttes i beslutningsprosesser i saker vedrørende miljøet;
	c.	tilstanden til menneskers helse og sikkerhet, menneskers livsvilkår, kulturminner og byggekonstruksjoner, i den grad de er eller kan bli påvirket av tilstanden til miljøelementene eller, gjennom disse elementene, av faktorer, aktiviteter eller tiltak som nevnt i bokstav b);
4.		«Allmennheten» bety en eller flere fysiske eller juridiske personer og i samsvar med nasjonal lovgivning eller praksis, deres foreninger, organisasjoner eller grupper;
5.		«Den berørte del av allmennheten» bety den del av allmennheten som er eller kan bli berørt av eller som har interesse i beslutningsprosesser i saker vedrørende miljøet; i denne definisjonen skal frivillige organisasjoner som fremmer miljøvern og som oppfyller kravene i nasjonal lovgivning anses å ha slik interesse.

Artikkel 3

Generelle bestemmelser

1.	Enhver part skal treffe de nødvendige lovgivningstiltak, regulerings tiltak og andre tiltak, herunder tiltak som skal sikre samsvar mellom bestemmelser som gjennomfører denne konvensjonens bestemmelser om informasjon, allmennhetens deltakelse og adgang til klage og domstolsprøving, samt passende håndhevingstiltak for å etablere og opprettholde en klar, åpen og konsekvent ramme for gjennomføringen av bestemmelsene i denne konvensjonen.
2.	Enhver part skal etterstrebe å sikre at offentlige tjenestemenn og myndigheter bistår, veileder og tilrettelegger for allmennheten med hensyn til tilgang til miljøinformasjon, deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet.
3.	Enhver part skal fremme miljørelatert utdanning og bevisstgjøring omkring miljøspørsmål blant allmennheten, spesielt om hvordan man skal få tilgang til informasjon, delta i beslutningsprosesser og få adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet.
4.	Enhver part skal sørge for hensiktsmessig anerkjennelse av og støtte til foreninger, organisasjoner eller grupper som fremmer miljøvern, og sikre at dens nasjonale rettsystem er i samsvar med denne forpliktelsen.
5.	Bestemmelsene i denne konvensjonen skal ikke innvirke på en parts rett til å opprettholde eller innføre tiltak som gir økt tilgang til informasjon, mer omfattende deltakelse av allmennheten i beslutningsprosesser og videre adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet enn de kravene som er fastsatt i denne konvensjonen.
6.	Denne konvensjonen skal ikke innebære noen innskrenkninger i eksisterende rettigheter knyttet til tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet.
7.	Enhver part skal fremme anvendelsen av denne konvensjonens prinsipper i internasjonale beslutningsprosesser på miljøområdet og innenfor rammen av internasjonale organisasjoner i saker vedrørende miljøet.
8.	Enhver part skal sikre at personer som utøver sine rettigheter i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjonen ikke skal straffes, forfølges eller på noen måte plages på grunn av sitt engasjement. Denne bestemmelsen skal ikke innvirke på nasjonale domstolars myndighet til å idømme rimelige saksomkostninger i rettssaker.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

9.	Innenfor rammen av relevante bestemmelser i denne konvensjonen skal allmennheten ha tilgang til miljøinformasjon, ha muligheten til å delta i beslutningsprosesser og ha adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet uten diskriminering i forhold til statsborgerskap, nasjonalitet eller bopel, og hva juridiske personer angår, uten diskriminering i forhold til det sted hvor vedkommende har sitt registrerte hovedsete eller et reelt senter for sin virksomhet.
----	--

Artikkel 4

Tilgang til miljøinformasjon

1.	I tråd med bestemmelsene i denne artikkelen skal enhver part sikre at offentlige myndigheter som svar på en begjæring om miljøinformasjon, gjør slik informasjon tilgjengelig for allmennheten innenfor rammen av nasjonal lovgivning, herunder, der hvor det begjæres om det, og med forbehold for bokstav b) nedenfor, kopier av den faktiske dokumentasjon som inneholder eller omfatter slik informasjon:
a.	uten at en bestemt interesse må påberopes;
b.	i den form som begjæres, med mindre:
i.	det er rimelig for den offentlige myndighet å gjøre den tilgjengelig i en annen form, hvor det i så tilfelle skal gis en begrunnelse for hvorfor den er gjort tilgjengelig i vedkommende form; eller
ii.	informasjonen allerede er allment tilgjengelig i en annen form.
2.	Den miljøinformasjonen som er nevnt i nummer 1 ovenfor skal gjøres tilgjengelig hurtigst mulig og senest innen én måned etter at begjæringen er fremsatt, med mindre informasjonsmengden og dens komplekse karakter berettiger en forlengelse av denne perioden inntil to måneder etter begjæringen. Søkeren skal underrettes om en eventuell forlengelse og om begrunnelsen for den.
3.	En begjæring om miljøinformasjon kan avslås hvis:
a.	den offentlige myndighet som begjæringen rettes til, ikke innehar miljøinformasjonen det bes om;
b.	begjæringen er åpenbart urimelig eller for generelt formulert; eller
c.	begjæringen gjelder materiale som ikke er ferdig eller gjelder offentlige myndigheters interne kommunikasjon, der et slikt unntak er fastsatt i nasjonal lovgivning eller praksis, idet man tar hensyn til den allmenne interesse i offentliggjøring.
4.	En begjæring om miljøinformasjon kan avslås hvis offentliggjøring vil ha negative konsekvenser for:
a.	den fortrolige karakter av offentlige myndigheters saksbehandling, der fortroligheten er vernet i nasjonal lovgivning;
b.	internasjonale forbindelser, det nasjonale forsvar eller den allmenne sikkerhet;
c.	rettspleien, en persons mulighet til å få en rettferdig rettergang eller muligheten for offentlige myndigheter til å foreta en strafferettslig eller disiplinærmessig granskning;
d.	fortrolig næringslivs- eller industriinformasjon, der fortroligheten er vernet i nasjonal rett for å beskytte en legitim økonomisk interesse. Innenfor denne rammen skal informasjon om utslipp som er relevante for vern av miljøet offentliggjøres;
e.	immaterielle rettigheter;
f.	den fortrolige karakter av personlige data og/eller arkiver vedrørende en fysisk person, der vedkommende person ikke har samtykket til offentliggjøring av informasjonen og hvor fortroligheten er vernet i nasjonal rett;

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	g.	interessene til en tredjepart som har gitt den informasjonen som er begjært, uten at vedkommende part var underlagt eller kunne underlegges en rettslig plikt til å gjøre dette og vedkommende part ikke samtykker i frigivelsen av materialet; eller
	h.	miljøet som informasjonen vedrører, som yngleplassene til sjeldne arter.
	Ovennevnte grunner for avslag skal tolkes på en restriktiv måte, idet man tar hensyn til den allmenne interesse i offentliggjøring og om den ønskede informasjonen gjelder miljøutslipp.	
5.	Dersom en offentlig myndighet ikke innehar den ønskede miljøinformasjonen, skal den offentlige myndighet uten opphold informere søkeren om hvilken offentlig myndighet man kan henvende seg til for å få den ønskede informasjonen, eller oversende begjæringen til vedkommende myndighet og underrette søkeren om dette.	
6.	Dersom informasjonen som er unntatt fra offentliggjøring i medhold av nummer 3 (c) og 4 ovenfor kan skilles ut uten at det berører fortroligheten knyttet til den unntatte informasjonen, skal enhver part sikre at offentlige myndigheter gjør resten av den ønskede miljøinformasjonen tilgjengelig.	
7.	Et avslag på en begjæring skal skje skriftlig, dersom begjæringen ble fremsatt skriftlig eller søkeren ber om det. Avslaget skal begrunnes, og det skal gis informasjon om adgangen til å få saken prøvet på ny i samsvar med artikkel 9. Avslaget skal gis hurtigst mulig og senest innen én måned, med mindre informasjonens komplekse karakter berettiger en forlengelse av denne fristen til to måneder etter begjæringen. Søkeren skal underrettes om en eventuell forlengelse og begrunnelsen for den.	
8.	Enhver part kan tillate at de offentlige myndigheter ilegger gebyr for å gi tilgang til informasjon, men et slikt gebyr skal ikke overstige et rimelig beløp. Offentlige myndigheter som har til hensikt å ilegge gebyr for tilgang til informasjon, skal gi søkerne en oversikt over hvilke gebyrer som kan bli ilagt. I oversikten skal man angi under hvilke omstendigheter man kan ilegges eller unntas fra gebyr og når tilgang på informasjon er betinget av at gebyret blir forhåndsinnbetalt.	

Artikkel 5

Innsamling og spredning av miljøinformasjon

1.	Enhver part skal sikre at:	
	a.	offentlige myndigheter innehar og oppdaterer miljøinformasjon som er relevant i forhold til deres funksjoner;
	b.	obligatoriske ordninger opprettes, slik at det er en tilfredsstillende informasjonsstrøm til offentlige myndigheter om foreslåtte og eksisterende aktiviteter som kan ha vesentlige miljøvirkninger;
	c.	i tilfelle av en nær forestående trussel mot menneskets helse eller miljøet, skal all informasjon som kan gjøre det mulig for allmennheten å treffe tiltak for å motvirke eller redusere skade som følger av trusselen og som offentlige myndigheter innehar, spres umiddelbart og uten opphold til de personer som kan bli berørt. Dette gjelder uavhengig av om denne trusselen er forårsaket av menneskeskapt virksomhet eller har naturlige årsaker;
2.	Enhver part skal, innenfor rammen av nasjonal lovgivning, sikre at offentlige myndigheter gjør miljøinformasjon tilgjengelig for allmennheten på en åpen måte, og at det gis effektiv tilgang til miljøinformasjon, blant annet ved å:	
	a.	fremskaffe tilstrekkelig informasjon til allmennheten vedrørende typen og omfanget av den miljøinformasjonen som de relevante offentlige myndigheter har, de grunnleggende vilkårene og betingelsene for tilgangen til slik informasjon og hvordan man skal gå frem for å få informasjon;
	b.	etablere og opprettholde praktiske ordninger som:

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	i.	offentlig tilgjengelige lister, registre eller arkiver;
	ii.	å kreve at offentlige tjenestemenn assisterer allmennheten når den søker tilgang til informasjon i medhold av denne konvensjonen; og
	iii.	identifikasjon av kontaktpunkter;
	c.	gi tilgang til miljøinformasjon i lister, registre eller arkiver som nevnt i bokstav b) i. uten vederlag.
3.	Enhver part skal sikre at miljøinformasjon i stadig større grad blir tilgjengelig i elektroniske databaser, som allmennheten har enkel tilgang til gjennom offentlige telenett. Informasjon som er tilgjengelig i denne formen bør innbefatte:	
	a.	tilstandsrapporter om miljøet, som nevnt i nummer 4 nedenfor;
	b.	lovtekster om eller vedrørende miljøet;
	c.	dersom det er hensiktsmessig, strategier, planer og programmer om eller vedrørende miljøet, samt miljøavtaler; og
	d.	annen informasjon, i den grad slik tilgang til informasjon vil lette anvendelsen av nasjonalt regelverk som gjennomfører denne konvensjonen, forutsatt at slik informasjon allerede er tilgjengelig i elektronisk form.
4.	Enhver part skal med jevne mellomrom, som ikke overstiger tre eller fire år, utgi og spre en nasjonal tilstandsrapport om miljøet, herunder opplysninger om miljøkvalitet og opplysninger om press på miljøet.	
5.	Enhver part skal innenfor rammen av egen lovgivning treffe tiltak med det formål å spre, blant annet:	
	a.	lovgivning og strategidokumenter som dokumenter om strategier, politikk, programmer og handlingsplaner vedrørende miljøet, samt fremdriftsrapporter om deres gjennomføring, utarbeidet på ulike forvaltningsnivåer;
	b.	internasjonale traktater, konvensjoner og avtaler om miljøspørsmål; og
	c.	andre viktige internasjonale dokumenter om miljøspørsmål, dersom dette er hensiktsmessig.
6.	Enhver part skal oppmuntre aktører som har en vesentlig innvirkning på miljøet, til å informere allmennheten regelmessig om miljøvirkningene av deres aktiviteter og produkter, der hvor det er hensiktsmessig innenfor rammen av frivillig miljømerking eller miljørevisjonsordninger eller ved andre tiltak.	
7.	Enhver part skal:	
	a.	offentliggjøre faktiske opplysninger og analyser av faktiske forhold som anses å være relevante og betydningsfulle for utformingen av viktige miljøpolitiske forslag;
	b.	utgi, eller på annen måte gi tilgang til, tilgjengelig forklarende materiale om sitt samkvem med allmennheten i saker som faller innenfor rammen av denne konvensjonen; og
	c.	i en hensiktsmessig form fremskaffe informasjon om hvordan samtlige forvaltningsnivåer utøver offentlige funksjoner eller yter offentlige tjenester i saker vedrørende miljøet.
8.	Enhver part skal utvikle mekanismer med sikte på å sikre at tilstrekkelig produktinformasjon gjøres tilgjengelig for allmennheten på en måte som gjør det mulig for forbrukerne å foreta bevisste miljøvalg.	
9.	Idet man tar hensyn til internasjonale prosesser der dette er hensiktsmessig, skal enhver part treffe tiltak for i stadig større grad å etablere et sammenhengende, landsomfattende system for forurensningsregnskap eller -registre på en strukturert, elektronisk og offentlig tilgjengelig database, bygget opp gjennom standardisert rapportering. Et slikt system kan omfatte tilførsel, utslipp og overføring av spesifisert stoffer og produkter, herunder vann-, energi- og ressursbruk, fra en spesifisert rekke aktiviteter til miljøet og til stedlig og ikke-stedlig behandling og avfallsdeponier.	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

10.	Ingenting i denne artikkelen kan berøre partenes rett til å avslå offentliggjøring av visse typer miljøinformasjon i samsvar med artikkel 4, nummer 3 og 4.
-----	---

Artikkel 6

Allmennhetens deltakelse i beslutninger vedrørende bestemte aktiviteter

1.	Enhver part
a.	skal anvende bestemmelsene i denne artikkel med hensyn til beslutninger om hvorvidt man skal tillate foreslåtte aktiviteter som er oppført i vedlegg I;
b.	skal i samsvar med nasjonal lovgivning også anvende bestemmelsene i denne artikkel på beslutninger om foreslåtte aktiviteter som ikke er oppført i vedlegg I, men som kan ha vesentlige miljøvirkninger. I dette henseende skal partene avgjøre om en foreslått aktivitet er underlagt disse bestemmelsene; og
c.	kan på ad hoc-basis, hvis det er foreskrevet i nasjonal lovgivning, beslutte at bestemmelsene i denne artikkel ikke skal gjelde for foreslåtte aktiviteter som tjener nasjonale forsvarsformål, hvis vedkommende part anser at en slik anvendelse ville kunne ha negative konsekvenser for disse formålene.
2.	Den berørte del av allmennheten skal underrettes tidlig i en beslutningsprosess vedrørende miljøet, enten gjennom offentlig kunngjøring eller individuelt dersom dette er hensiktsmessig. Underrettingen skal skje i tide på en tilstrekkelig og effektiv måte og blant annet inneholde informasjon om:
a.	den foreslåtte aktiviteten og søknaden som en beslutning vil bli basert på;
b.	den eventuelle beslutnings karakter eller utkastet til beslutning;
c.	den offentlige myndighet som har ansvaret for å treffe beslutning;
d.	den planlagte prosedyren, herunder om og når denne informasjonen kan fremskaffes:
i.	prosedyrens oppstart;
ii.	allmennhetens muligheter for å delta;
iii.	tidspunkt og sted for planlagte offentlige høringer;
iv.	en angivelse av den offentlige myndighet som man kan henvende seg til for å få relevant informasjon og av hvor relevant informasjon er utlagt til offentlig ettersyn;
v.	en angivelse av den relevante offentlige myndighet eller ethvert annet offentlig organ som kommentarer eller spørsmål kan sendes til, og en tidsplan for oversendelse av kommentarer eller spørsmål; og
vi.	en angivelse av hvilken miljøinformasjon relevant for den foreslåtte aktiviteten som er tilgjengelig; og
e.	det faktum at aktiviteten er underlagt en nasjonal eller grenseoverskridende miljøkonsekvensutredning.
3.	Prosedylene for allmennhetens deltakelse skal innbefatte rimelige tidsrammer for de ulike fasene, slik at man beregner tilstrekkelig tid til informering av allmennheten i samsvar med nummer 2 ovenfor, og slik at allmennheten kan forberede seg og delta effektivt i den miljørelaterte beslutningsprosessen.
4.	Enhver part skal muliggjøre allmennhetens deltakelse på et tidlig tidspunkt, når alle alternativer er åpne og allmennhetens deltakelse kan skje på en effektiv måte.
5.	Enhver part bør, der det er hensiktsmessig, oppmuntre fremtidige søkere til å identifisere den berørte del av allmennheten, delta i diskusjoner og gi informasjon om målet med søknaden, før de søker om tillatelse.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

6.	Enhver part skal kreve at de kompetente offentlige myndigheter, etter begjæring dersom det er påkrevd etter nasjonal lovgivning, gir den berørte del av allmennheten tilgang til å granske, vederlagsfritt og så snart den blir tilgjengelig, all foreliggende informasjon på det tidspunktet den allmenne beslutningsprosessen finner sted, uten at det berører partenes rett til å avslå offentliggjøring av visse opplysninger i samsvar med artikkel 4, nummer 3 og 4. Den relevante informasjonen skal i det minste og uten å berøre bestemmelsene i artikkel 4, innbefatte:
a.	en beskrivelse av stedet og de fysiske og tekniske kjennetegn ved den foreslåtte aktivitet, herunder en beregning av forventede avfallsstoffer og utslipp;
b.	en beskrivelse av de vesentlige miljøvirkningene av den foreslåtte aktiviteten;
c.	en beskrivelse av de planlagte tiltak for å motvirke og/eller redusere virkningene, herunder utslipp;
d.	et ikke-teknisk sammendrag av ovennevnte;
e.	en oversikt over de viktigste alternativene som søkeren har undersøkt; og
f.	i samsvar med nasjonal lovgivning, de viktigste rapporter og råd som er gitt til den offentlige myndighet på det tidspunktet den berørte del av allmennheten skal være informert i samsvar med nummer 2 ovenfor.
7.	Prosedyrerne for allmennhetens deltakelse skal gjøre det mulig for allmennheten å fremlegge skriftlig eller, dersom det er hensiktsmessig, under en offentlig høring eller i forbindelse med en henvendelse til søkeren, eventuelle kommentarer, opplysninger, analyser eller synspunkter som vedkommende anser som relevant i forhold til den foreslåtte aktiviteten.
8.	Enhver part skal sikre at det i beslutningen tas behørig hensyn til resultatet av allmennhetens deltakelse.
9.	Enhver part skal når beslutningen er truffet av den offentlige myndighet, sikre at allmennheten umiddelbart blir informert om beslutningen i samsvar med egnede prosedyrer. Enhver part skal gi allmennheten tilgang til teksten i beslutningen, samt til de premisser og hensyn som beslutningen er basert på.
10.	Enhver part skal når en offentlig myndighet på ny vurderer eller oppdaterer de driftsmessige betingelsene for en aktivitet som er nevnt i nummer 1, sikre at bestemmelsene i nummer 2 til 9 i denne artikkel kommer til anvendelse <i>mutatis mutandis</i> og der det er hensiktsmessig.
11.	Enhver part skal innenfor rammen av nasjonal lovgivning, i den grad det er praktisk mulig og hensiktsmessig, anvende bestemmelsene i denne artikkel på beslutninger som angår tillatelse til utsetting av genetisk modifiserte organismer i miljøet.

Artikkel 7

Allmennhetens deltakelse i forbindelse med planer, programmer og strategier vedrørende miljø

Enhver part skal etablere egnede praktiske og/eller andre ordninger slik at allmennheten kan delta i utarbeidelsen av planer og programmer vedrørende miljøet, innenfor en åpen og rettferdig ramme og etter at allmennheten har fått den nødvendige informasjon. Innenfor denne rammen skal artikkel 6, nummer 3, 4 og 8 gjelde. Den del av allmennheten som kan delta, skal identifiseres av den relevante offentlige myndighet, idet man tar hensyn til målsettingene i denne konvensjonen. I den grad det er hensiktsmessig skal enhver part bestrebe seg på å legge forholdene til rette for allmennhetens deltakelse i utarbeidelsen av strategier vedrørende miljøet.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Artikkel 8

Allmennhetens deltakelse ved utarbeidelse av forskrifter og/eller generelle, rettslig bindende regler

Enhver part skal arbeide for å fremme effektiv deltakelse av allmennheten på et egnet stadium, mens alternativer fremdeles er åpne, under offentlige myndigheters utarbeidelse av forskrifter og andre generelle, rettslig bindende regler som kan ha vesentlige miljøvirkninger. I denne forbindelse bør følgende tiltak treffes:

a.	det bør fastsettes tidsrammer som gir rom for effektiv deltakelse;
b.	utkast til regler bør offentliggjøres eller gjøres allment tilgjengelig på annen måte; og
c.	allmennheten bør få anledning til å gi kommentarer, enten direkte eller gjennom representative konsultasjonsorganer.

Det skal i størst mulig grad tas hensyn til resultatet av allmennhetens deltakelse.

Artikkel 9

Adgang til overprøving

1.	Enhver part skal innenfor rammen av sin nasjonale lovgivning sikre at enhver som mener å ha fått sin begjæring om informasjon i medhold av artikkel 4 oversett, helt eller delvis feilaktig avvist, utilstrekkelig besvart eller på annen måte ikke fått begjæringen behandlet i samsvar med bestemmelsene i vedkommende artikkel, har adgang til overprøving ved en domstol eller et annet uavhengig og upartisk organ etablert ved lov.
	I de tilfeller hvor en part bestemmer at en slik prøving kan foretas av en domstol, skal vedkommende person også sikres tilgang til en rask, lovbestemt prosedyre, som er vederlagsfri eller forbundet med lave kostnader, der saken kan bli gjenstand for fornyet vurdering av en offentlig myndighet eller prøving av et uavhengig og upartisk organ som ikke er en domstol.
	Endelige beslutninger i medhold av dette nummer skal være bindende for den offentlige myndighet som innehar informasjonen. Det skal gis skriftlig begrunnelse, i det minste dersom tilgangen til informasjon blir avslått i medhold av dette nummer.
2.	Enhver part skal innenfor rammen av sin nasjonale lovgivning, sikre at de berørte deler av allmennheten
	a. som har tilstrekkelig interesse, eller alternativt
	b. som hevder å ha fått svekket en rettighet, der en parts forvaltningsrettslige saksbehandlingsregler oppstiller et slikt vilkår,
	har tilgang til en overprøvingsprosedyre for en domstol og/eller et annet uavhengig eller upartisk organ etablert ved lov, for å bestride den materielle og prosessuelle lovligheten av enhver beslutning, handling eller unnlattelse regulert i artikkel 6, samt i andre relevante bestemmelser i denne konvensjonen der dette er fastsatt i nasjonal lovgivning og uten at det berører nummer 3 nedenfor.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	Fastsettelse av hva som utgjør en tilstrekkelig interesse og svekkelse av en rettighet skal skje i samsvar med kravene i nasjonal lovgivning og i samsvar med målsettingen om å gi den berørte del av allmennheten vid adgang til overprøving innenfor rammen av denne konvensjonen. I denne forbindelse skal interessen til enhver frivillig organisasjon som oppfyller kravene nevnt i artikkel 2 nummer 5, anses å være tilstrekkelig i medhold av bokstav (a) ovenfor. Slike organisasjoner skal også anses å ha rettigheter som kan bli svekket i medhold av bokstav (b) ovenfor.
	Bestemmelsene i dette nummer skal ikke utelukke muligheten for en foreløpig overprøving av en administrativ myndighet, og skal ikke innvirke på krav om at man må ha uttømt de administrative overprøvingsordninger før man kan gå til rettslig overprøving, der slike krav følger av nasjonal lovgivning.
3.	I tillegg, og uten å berøre prosedyrene for prøving av saken som nevnt i nummer 1 og 2 ovenfor, skal enhver part sikre at allmennheten, der den oppfyller eventuelle kriterier fastsatt i nasjonal lovgivning, har tilgang til administrative eller rettslige prosedyrer for å bestride handlinger og unnlatelser begått av privatpersoner og offentlige myndigheter som er i strid med bestemmelsene i nasjonal lovgivning vedrørende miljø.
4.	I tillegg, og uten å berøre nummer 1 ovenfor, skal prosedyrene nevnt i nummer 1, 2 og 3 ovenfor sikre tilfredsstillende og effektive virkemidler, herunder midlertidige forføyninger når dette kan være påkrevet, som skal være rettferdige, komme til rett tid og ikke være uoverkommelig dyre. Avgjørelser i medhold av denne artikkel skal formidles eller nedtegnes skriftlig. Avgjørelser truffet av domstoler, og av andre organer når det er mulig, skal være allment tilgjengelige.
5.	For å fremme den effektive gjennomføringen av bestemmelsene i denne artikkel, skal enhver part sikre at allmennheten gis informasjon om tilgang til administrative og rettslige overprøvingsprosedyrer, og skal vurdere å opprette hensiktsmessige hjelpemekanismer for å fjerne eller redusere økonomiske og andre hindringer som står i veien for adgang til overprøving.

Artikkel 10

Partsmøter

1.	Det første partsmøtet skal holdes senest ett år etter den dato konvensjonen trådte i kraft. Deretter skal det holdes et ordinært partsmøte minst hvert annet år, med mindre partene bestemmer noe annet, eller som følge av skriftlig anmodning fra en part, forutsatt at nevnte anmodning innen seks måneder etter at den ble meddelt alle parter av eksekutivsekretæren for FNs økonomiske kommisjon for Europa, har fått støtte fra minst en tredjedel av partene.
2.	På møtene skal partene føre kontinuerlig tilsyn med gjennomføringen av denne konvensjonen på grunnlag av regelmessig rapportering fra partene, og skal i denne forbindelse:
a.	gjennomgå strategier for og de lovmessige og metodiske tilnærmingsmåter til tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving i saker vedrørende miljøet, med sikte på å forbedre dem ytterligere;
b.	utveksle informasjon om de erfaringer som er gjort i forbindelse med slutting og gjennomføring av bilaterale og multilaterale avtaler eller andre ordninger som har relevans for denne konvensjonens formål, og som en eller flere av partene har sluttet seg til;
c.	der det er mulig, benytte tjenestene til relevante ECE-organer og andre kompetente internasjonale organer og bestemte komiteer i alle anliggender som angår oppfyllelsen av denne konvensjonens formål;
d.	opprette ethvert underordnet organ som anses nødvendig;
e.	der det er nødvendig, utarbeide protokoller til denne konvensjonen;

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	f.	vurdere og vedta forslag til endringer i denne konvensjonen i samsvar med bestemmelsene i artikkel 14;
	g.	vurdere og treffe eventuelle tilleggstiltak som måtte være påkrevd for å oppfylle formålene i denne konvensjonen;
	h.	på det første møtet, vurdere og ved konsensus vedta en forretningsorden for sine møter og møtene til underordnede organer;
	i.	på det første møtet, gjennomgå erfaringene med å gjennomføre bestemmelsene i artikkel 5, nummer 9, og vurdere hvilke tiltak som er nødvendige for å videreutvikle systemet nevnt i vedkommende nummer, idet man tar hensyn til internasjonale prosesser og den internasjonale utvikling, herunder utarbeidelsen av et egnet instrument vedrørende utslippsregistre, som kan inntas som vedlegg til denne konvensjonen.
3.		Partsmøtet kan om nødvendig vurdere opprettelse av finansielle ordninger, dersom det er enighet om det.
4.		De forente nasjoner, dets særskilte organer og Det internasjonale atomenergibyrå, samt enhver stat eller regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon som i medhold av artikkel 17 har rett til å undertegne denne konvensjonen, men som ikke er part i konvensjonen, og enhver mellomstatlig organisasjon som er kvalifisert innen de områder som omfattes av konvensjonen, skal ha rett til å delta som observatører på partsmøtene.
5.		Enhver frivillig organisasjon, som er kvalifisert innen de områder som omfattes av konvensjonen, og som har underrettet eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa om sitt ønske om å være representert på et partsmøte, skal ha rett til å delta som observatør, med mindre minst en tredjedel av de tilstedeværende partene kommer med innsigelser.
6.		I forbindelse med nummer 4 og 5 ovenfor, skal forretningsordenen nevnt i nummer 2 (h) fastsette praktiske ordninger for opptaksprosedyre og andre relevante vilkår.

Artikkel 11

Stemmerett

1.	Med unntak av det som er fastsatt i nummer 2 i denne artikkel, skal enhver part ha én stemme.
2.	Regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon skal i saker som ligger innenfor deres kompetanseområde utøve sin rett til å stemme med det antall stemmer som tilsvarer antallet medlemsstater som er parter i denne konvensjonen. Slike organisasjoner skal ikke utøve sin stemmerett, dersom medlemsstatene utøver sin rett og vice versa.

Artikkel 12

Sekretariat

Eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa skal utføre følgende sekretariatfunksjoner:

a.	innkalling til og forberedelse av partsmøter;
b.	utsendelse til partene av rapporter og annen informasjon som er mottatt i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjonen;
c.	andre funksjoner som partene måtte bestemme.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Artikkel 13

Vedlegg

Vedleggene til denne konvensjonen skal utgjøre en integrert del av konvensjonen.

Artikkel 14

Endringer i konvensjonen

1.	Enhver part kan foreslå endringer i denne konvensjonen.
2.	Teksten til enhver foreslått endring i denne konvensjonen skal fremlegges skriftlig for eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa, som skal meddele den videre til alle parter senest nitti dager før partsmøtet der endringen foreslås vedtatt.
3.	Partene skal gjøre alle bestrebelser for å oppnå konsensus om enhver foreslått endring i denne konvensjonen. Dersom alle forsøk på å oppnå konsensus er uttømt og enighet ikke er oppnådd, skal endringen som en siste utvei vedtas med et flertall på tre fjerdedeler av de parter som er til stede og som avgir stemme på møtet.
4.	Endringer i denne konvensjonen som er vedtatt i samsvar med nummer 3 i denne artikkelen, skal depositaren sende samtlige parter for ratifikasjon, godkjenning eller vedtakelse. Endringer i denne konvensjonen, unntatt endringer i vedlegg, skal tre i kraft for de parter som har ratifisert, godkjent eller godtatt dem på den nittiende dag etter den dato depositaren har mottatt underretning om ratifikasjon, godkjenning eller godtakelse fra minst tre fjerdedeler av disse partene. Deretter skal endringene tre i kraft for enhver annen part på den nittiende dag etter at vedkommende part deponerer sitt ratifikasjons-, godkjennings- eller godtakelsesdokument for endringene.
5.	Enhver part som ikke kan godkjenne en endring i et vedlegg til denne konvensjonen, skal underrette depositaren skriftlig om dette innen tolv måneder etter at endringen er meddelt. Depositaren skal straks underrette alle parter om at en slik underretning er mottatt. En part kan til enhver tid erstatte den foregående underretningen med en aksept av endringen, og ved deponering av et akseptdokument hos depositaren skal endringene i et slikt vedlegg tre i kraft for vedkommende part.
6.	Ved utløpet av tolv månedersperioden fra datoen for depositarens meddelelse som nevnt i nummer 4, skal en endring i et vedlegg tre i kraft for de partene som ikke har gitt underretning til depositaren i samsvar med bestemmelsene i nummer 5 ovenfor, forutsatt at ikke mer enn en tredjedel av partene har gitt slik underretning.
7.	I denne artikkel skal «de partene som er til stede og som avgir stemme» bety de partene som er til stede og som avgir en bekreftende eller benektende stemme.

Artikkel 15

Tilsyn med partenes etterlevelse av konvensjonen

Partsmøtet skal på grunnlag av konsensus opprette frivillige ordninger av ikke-konfronterende, ikke-rettslig og konsultativ art for å føre tilsyn med om bestemmelsene i denne konvensjonen blir etterlevd. Disse ordningene skal på en hensiktsmessig måte involvere allmennheten, og kan omfatte muligheten for å vurdere henvendelser fra borgerne i saker som vedrører denne konvensjonen.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Artikkel 16

Bileggelse av tvister

1.	Hvis det oppstår en tvist mellom to eller flere parter om fortolkning eller anvendelse av denne konvensjonen, skal de prøve å finne en løsning gjennom forhandlinger eller ved en annen fremgangsmåte for bileggelse av tvister som partene i tvisten kan godta.
2.	Ved undertegning, ratifikasjon, godtakelse, godkjenning av eller tiltredelse til denne konvensjonen, eller på et hvilket som helst tidspunkt deretter, kan en part gi en skriftlig erklæring til depositaren om at vedkommende part, i en tvist som ikke er løst i samsvar med nummer 1 ovenfor, godtar en eller begge av de etterfølgende fremgangsmåter for bileggelse av tvister som bindende for seg i forhold til enhver part som forplikter seg tilsvarende:
a.	tvisten bringes inn for Den internasjonale domstol;
b.	voldgift i samsvar med prosedyren som er fastsatt i vedlegg II.
3.	Hvis partene i tvisten har godtatt begge fremgangsmåtene for bileggelse av tvister som nevnt i nummer 2 i denne artikkel, skal tvisten bringes inn for Den internasjonale domstol, med mindre partene blir enige om noe annet.

Artikkel 17

Undertegning

Denne konvensjonen skal være åpen for undertegning i Århus (Danmark) den 25. juni 1998, og deretter ved FNs hovedkvarter i New York frem til 21. desember 1998, av stater som er medlem av FNs økonomiske kommisjon for Europa, samt stater som har konsultasjonsstatus hos FNs økonomiske kommisjon for Europa i medhold av nummer 8 og 11 i Det økonomiske og sosiale råds Resolusjon 36 (IV) av 28. mars 1947 og av regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon som består av suverene medlemsstater i FNs økonomiske kommisjon for Europa, som medlemsstatene har overført kompetanse til i saker som reguleres av denne konvensjonen, herunder kompetansen til å inngå avtaler vedrørende slike saker.

Artikkel 18

Depositat

FNs generalsekretær skal fungere som depositar for denne konvensjonen.

Artikkel 19

Ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

1.	Denne konvensjonen skal kunne ratifiseres, godtas eller godkjennes av signatarstatene og regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon.
2.	Denne konvensjonen skal være åpen for tiltredelse fra 22. desember 1998 av stater og regionale organisasjoner for økonomisk integrasjon som nevnt i artikkel 17.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

3.	Enhver annen stat, som ikke er nevnt i nummer 2 ovenfor, som er medlem av De forente nasjoner kan tiltre konvensjonen etter godkjenning av partsmøtet.
4.	Enhver organisasjon som nevnt i artikkel 17 som blir part i denne konvensjonen uten at noen av dens medlemsstater er part, skal være bundet av alle forpliktelsene etter denne konvensjonen. Hvis én eller flere av organisasjonens medlemsstater er parter i denne konvensjonen, skal organisasjonen og dens medlemsstater bli enige om sitt innbyrdes ansvar for å oppfylle de forpliktelser konvensjonen pålegger dem. I slike tilfeller skal organisasjonen og dens medlemsstater ikke samtidig kunne utøve rettigheter i medhold av denne konvensjonen.
5.	I sine ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokumenter skal de regionale organisasjonene for økonomisk integrasjon som nevnt i artikkel 17 tilkjenne rekkevidden av sin kompetanse i anliggender som styres av denne konvensjonen. Disse organisasjonene skal også underrette depositaren om enhver vesentlig endring i rekkevidden av deres kompetanse.

Artikkel 20

Ikrafttreden

1.	Denne konvensjonen skal tre i kraft på den nittiende dag etter datoen for deponering av det sekstende ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokumentet.
2.	I forbindelse med nummer 1 ovenfor skal ethvert dokument deponert av en regional organisasjon for økonomisk integrasjon ikke regnes i tillegg til de som er deponert av medlemsstatene i denne organisasjonen.
3.	For enhver stat eller organisasjon som nevnt i artikkel 17 som ratifiserer, godtar eller godkjenner denne konvensjonen eller tiltrer den etter deponering av det sekstende ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokumentet, skal konvensjonen tre i kraft på den nittiende dag etter datoen for deponering av vedkommende stats eller organisasjons ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument.

Artikkel 21

Uttreden

Enhver part kan etter tre år fra den dato konvensjonen trådte i kraft for vedkommende part når som helst tre ut av konvensjonen ved å gi depositaren skriftlig meddelelse om dette. Enhver slik uttreden skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dato meddelelsen ble mottatt av depositaren.

Artikkel 22

Autentiske tekster

Originalen til denne konvensjonen, der den engelske, franske og russiske teksten har samme gyldighet, skal deponeres hos FNs generalsekretær.

TIL BEKREFTELSE HERAV har de undertegnede, som har fått behørig fullmakt til det, undertegnet denne konvensjonen.

UTFERDIGET i Århus (Danmark) den 25. juni 1998.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

Vedlegg I

Liste over aktiviteter som nevnt i artikkel 6, nummer 1 (a)

1.	Energisektor:	
		Mineralolje og gassraffinerier;
		Anlegg for omdanning til gass- og væskeform;
		Varmekraftverk og andre forbrenningsanlegg med en varmetilførsel på 50 megawatt (MW) eller mer;
		Koksverk;
		Kjernerkeftverk og andre kjernereaktorer, herunder avvikling eller nedlegging av slike kraftverk eller reaktorer ¹ (med unntak av forskningsanlegg for produksjon og omdanning av spaltbare og fertile stoffer der maksimal kraft ikke overstiger 1 kW vedvarende varmemengde);
		Anlegg for behandling av bestrålt kjernebrensel;
		Anlegg beregnet:
		på produksjon eller anriking av kjernebrensel;
		på bearbeiding av bestrålt kjernebrensel eller avfall med høy radioaktivitet;
		på disponering av bestrålt kjernebrensel;
		utelukkende på disponering av radioaktivt avfall;
		utelukkende på lagring (planlagt å vare mer enn ti år) av bestrålt kjernebrensel eller radioaktivt avfall på et annet sted enn produksjonsstedet.
2.	Produksjon og bearbeiding av metaller:	
		Anlegg for røsting og sintring av malm, herunder sulfidmalm;
		Anlegg for produksjon av råjern eller stål (første- eller andregangs smelting) med tilhørende utstyr for kontinuerlig støping med en kapasitet på over 2,5 tonn per time;
		Anlegg for bearbeiding av jernholdige metaller ved hjelp av:
	i.	varmvalsing med en kapasitet på over 20 tonn råstål per. time;
	ii.	smiing med hammere med en slagenergi på over 50 kilojoule per hammer når den anvendte varmeytelse er på over 20 MW;
	iii.	påføring av beskyttelselag av smeltet metall med en mating på over 2 tonn råstål per time;
		Jern- og stålstøperier med en produksjonskapasitet på over 20 tonn per dag;
		Anlegg:
	i.	for produksjon av ikke-jernholdige metaller fra malm, konsentrater eller sekundærråstoffer ved hjelp av metallurgiske, kjemiske eller elektrolytiske prosesser;
	ii.	for smelting av ikke-jernholdige metaller, medregnet legering, herunder gjenvinningsprodukter, (raffinering, støping) med en smeltekapasitet på over 4 tonn per dag for bly og kadmium eller 20 tonn per dag for alle andre metaller;
		Anlegg for overflatebehandling av metaller og plast ved hjelp av en elektrolytisk eller kjemisk prosess når de anvendte karene har et volum på over 30 m ³ .
3.	Industri for ikke-metalliske mineralprodukter:	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

		Anlegg for produksjon av sementklinker i roterovner med en produksjonskapasitet på over 500 tonn per dag eller av kalk i roterovner med en produksjonskapasitet på over 50 tonn per dag eller i andre ovnstyper med en produksjonskapasitet på over 50 tonn per dag;
		Anlegg for produksjon av asbest og framstilling av asbestbaserte produkter;
		Anlegg for produksjon av glass, medregnet glassfiber, med en smeltekapasitet på over 20 tonn per dag;
		Anlegg for smelting av mineralske stoffer, medregnet produksjon av mineralfibrer, med en smeltekapasitet på over 20 tonn per dag;
		Anlegg for produksjon av keramiske produkter ved brenning, særlig takstein, murstein, ildfast stein, fliser, steintøy eller porselen, med en produksjonskapasitet på over 75 tonn per dag og/eller en ovnskapasitet på over 4 m ³ og en innsettingstetthet på over 300 kg/m ³ i hver ovn.
4.	Kjemisk industri: Med produksjon innen virksomhetskategoriene i dette avsnittet menes produksjon i industriell målestokk ved hjelp av kjemiske reaksjoner av stoffene eller gruppene av stoffer oppført i bokstavene a) til g) :	
	a.	Kjemiske anlegg for fremstilling av organiske basiskjemikalier som:
	i.	hydrokarboner (lineære eller sykliske, mettede eller umettede, alifatisk eller aromatiske);
	ii.	oksygenholdige hydrokarboner som alkoholer, aldehyder, ketoner, karboksylsyrer, estere, acetater, etere, peroksider, epoksymaterialer;
	iii.	svovelholdige hydrokarboner;
	iv.	nitrogenholdige hydrokarboner som aminer, amider, nitrøse forbindelser, nitro- eller nitratforbindelser, nitriler, cyanater, isocyanater;
	v.	fosforholdige hydrokarboner;
	vi.	halogenholdige hydrokarboner;
	vii.	metallorganiske forbindelser;
	viii.	basisplastmaterialer (polymerer, kunstfibrer, cellulosebaserte fibrer);
	ix.	syntetisk gummi;
	x.	fargestoffer og pigmenter;
	xi.	overflateaktive stoffer og tensider;
	b.	Kjemiske anlegg for produksjon av uorganiske basiskjemikalier som:
	i.	gasser som ammoniakk, klor eller hydrogenklorid, fluor eller hydrogenfluorid, karbonoksider, svovelforbindelser, nitrogenoksider, hydrogen, svoveldioksid, karbonylklorid;
	ii.	syrer som kromsyre, flussyre, fosforsyre, salpetersyre, saltsyre, svovelsyre, oleum, svovelsyring;
	iii.	baser som ammoniumhydroksid, kaliumhydroksid, natriumhydroksid;
	iv.	salter som ammoniumklorid, kaliumklorat, kaliumkarbonat, natriumkarbonat, perborat, sølvnitrat;
	v.	ikke-metaller, metalloksider eller andre uorganiske forbindelser som kalsiumkarbid, silisium, silisiumkarbid;
	c.	Kjemiske anlegg for produksjon av fosfor-, nitrogen- eller kaliumgjødsel (ren eller sammensatt gjødsel);
	d.	Kjemiske anlegg for produksjon av basisprodukter for plantevernmidler samt biocider;

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

	e.	Anlegg som benytter en kjemisk eller biologisk metode for produksjon av farmasøytiske basisprodukter;
	f.	Kjemiske anlegg for produksjon av sprengstoff;
	g.	Kjemiske anlegg der kjemiske eller biologiske prosesser brukes til produksjon av proteinholdige tilsetningsstoffer til næringsmidler, gjæringsstoffer og andre proteinholdige stoffer.
5.	Avfallshåndtering:	
		Anlegg for forbrenning, gjenvinning, kjemisk behandling eller deponering av farlig avfall;
		Anlegg for forbrenning av kommunalt avfall med en kapasitet på over 3 tonn per time;
		Anlegg for disponering av ufarlig avfall med en kapasitet på over 50 tonn per dag;
		Fyllplasser som mottar over 10 tonn per dag, eller som har en samlet kapasitet på over 25 000 tonn, med unntak av fyllplasser for inert avfall.
6.	Renseanlegg for avløpsvann med en kapasitet på over 150 000 befolkningsekvivalenter.	
7.	Industrianlegg for produksjon av:	
	a.	papirmasse fra tre eller andre fibermaterialer;
	b.	papir og papp med en produksjonskapasitet på over 20 tonn per dag.
8.		
	a.	Bygging av jernbanelinjer for fjerntrafikk samt lufthavner ² med rullebane på 2 100 m eller lengre;
	b.	Bygging av motorveier og motorgater; ³
	c.	Bygging av nye veier med minst fire kjørefelt eller utretting og/eller utvidelse av en eksisterende vei med høyst to kjørefelt med henblikk på bygging av minst fire kjørefelt dersom en slik ny vei eller utrettet og/eller utvidet del av en vei har en ubrutt lengde på minst 10 km.
9.		
	a.	Innlands vannveier og havner for trafikk på innlands vannveier der skip på over 1 350 tonn kan anløpe;
	b.	Handelshavner, laste- og lossekaier tilknyttet landbaserte havner og forhavner (med unntak av fergekaier) der skip på over 1 350 tonn kan anløpe.
10.	Anlegg for oppsamling eller kunstig infiltrasjon for gjenoppbygging av grunnvann der den mengden vann som oppsamles eller gjenoppbygges, utgjør minst 10 millioner kubikkmeter per år.	
11.		
	a.	Anlegg for transport av vannressurser mellom vassdrag der denne transporten har som mål å motvirke eventuell vannmangel, og der mengden vann som transporteres, overstiger 100 millioner kubikkmeter/år;
	b.	I alle andre tilfeller, anlegg for transport av vannressurser mellom vassdrag der den gjennomsnittlige vannmengde i vassdraget som det transporteres vann fra, overstiger 2 000 millioner kubikkmeter/år, og der den transporterte vannmengden overstiger 5 % av denne mengden.
	I begge tilfeller unntas transport av drikkevann gjennom rørledninger.	
12.	Utvinning av olje og naturgass i kommersiell hensikt der utvunnet mengde overstiger 500 tonn per dag for olje og 500 000 kubikkmeter per dag for gass.	
13.	Demninger og andre anlegg for oppdemming eller varig lagring av vann dersom en ny eller supplerende mengde oppdemmet eller lagret vann overstiger 10 millioner kubikkmeter.	

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

14.	Olje-, gass- og kjemikalierørledninger med en diameter på mer enn 800 mm og en lengde på mer enn 40 km.	
15.	Anlegg for intensiv fjørfeavl eller svineavl med mer enn:	
	a.	40 000 plasser til fjørfe;
	b.	2 000 plasser til slaktegriser (over 30 kg); eller
	c.	750 plasser til purker.
16.	Steinbrudd og dagbrudd der anleggets overflate er større enn 25 hektar, eller torvskjæring på et område på mer enn 150 hektar.	
17.	Bygging av elektriske luftledninger med en spenning på 220 kV eller mer og en lengde på mer enn 15 km.	
18.	Lagringsanlegg for olje, petrokjemiske eller kjemiske produkter med en kapasitet på mer enn 200 000 tonn.	
19.	Andre aktiviteter:	
		Anlegg for forbehandling (vasking, bleking, mercerisering) eller farging av fibrer eller tekstiler, med en behandlingskapasitet på over 10 tonn per dag;
		Anlegg for garving av huder og skinn, med en behandlingskapasitet på over 12 tonn ferdige produkter per dag;
	a.	Slakterier med en produksjonskapasitet på over 50 tonn skrotter per dag;
	b.	Behandling og bearbeiding med sikte på framstilling av næringsmidler av:
	i.	animalske råstoffer (bortsett fra melk), med en produksjonskapasitet av ferdige produkter på over 75 tonn per dag;
	ii.	vegetabiliske råvarer, med en produksjonskapasitet av ferdige produkter på over 300 tonn per dag (kvartalsgjennomsnitt);
	c.	Behandling og bearbeiding av melk, der melkemengden som mottas overstiger 200 tonn per dag (årgjennomsnitt);
		Anlegg for deponering eller gjenvinning av dyreskrotter og animalsk avfall, med en behandlingskapasitet på over 10 tonn per dag;
		Anlegg for behandling av overflater på stoffer, gjenstander eller produkter ved bruk av organiske løsemidler, særlig appretur, trykking, belegging, avfetting, isolering, liming, maling, rengjøring eller impregnering, med en forbrukskapasitet på over 150 kg per time eller over 200 tonn per år;
		Anlegg for produksjon av karbon (hardbrent kull) eller grafittelektroder ved forbrenning eller grafittisering;
20.	Enhver aktivitet som ikke omfattes av nummer 1-19, der allmennhetens deltakelse er fastsatt i medhold av en prosedyre for konsekvensutredninger på miljøområdet i samsvar med nasjonal lovgivning.	
21.	Bestemmelsen i artikkel 6, nummer 1 (a), gjelder ikke for noen av de ovennevnte prosjekter som gjennomføres utelukkende eller hovedsakelig for forskning, utvikling og testing av nye metoder eller produkter i mindre enn to år, med mindre det er sannsynlig at de vil medføre vesentlige skadevirkninger på miljø eller helse.	
22.	Enhver endring i eller utvidelse av aktivitetene, der en slik endring eller utvidelse i seg selv oppfyller kriteriene/terskelverdiene fastsatt i dette vedlegget, skal være underlagt artikkel 6, nummer 1 (a). Enhver annen endring eller utvidelse av aktivitetene skal være underlagt artikkel 6, nummer 1 (b).	

Merknader:

1.	Kjernekraftverk og andre kjernereaktorer anses ikke lenger som slike anlegg når alt kjernebrensel og andre radioaktivt forurensende elementer er permanent fjernet fra anleggets område.
----	--

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

2.	I denne konvensjonen menes med «lufthavn», definisjonen i Chicago-konvensjonen av 1944 om opprettelse av Den internasjonale organisasjon for sivil luftfart (vedlegg 14).
3.	I denne konvensjonen menes med «motorgate» («express road»), definisjonen i Europeisk avtale om internasjonale hovedtrafikkårer av 15. november 1975.

Vedlegg II

Voldgift

1.	Dersom en tvist er henvist til voldgift i medhold av artikkel 16, nummer 2, i denne konvensjonen, skal en part eller partene underrette sekretariatet om det saksforholdet som er gjenstand for voldgift og spesielt de artiklene i denne konvensjonen som det hersker uenighet om fortolkningen eller anvendelsen av. Sekretariatet skal sende den mottatte informasjonen til alle parter i denne konvensjonen.
2.	Voldgiftsdomstolen skal bestå av tre medlemmer. Både den eller de saksøkende part(er) og den eller de øvrige part(er) i tvisten skal oppnevne en voldgiftsdommer, og de to oppnevnte voldgiftsdommere skal i fellesskap utpeke den tredje voldgiftsdommeren, som skal være voldgiftsdomstolens president. Sistnevnte skal ikke være statsborger i et land som er part i tvisten, ha sin faste bopel på territoriet til noen av disse partene, være ansatt hos en av dem eller ha hatt befatning med saken i noen som helst egenskap.
3.	Hvis voldgiftsdomstolens president ikke er utpekt innen to måneder etter at den annen voldgiftsdommer ble oppnevnt, skal eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa, etter anmodning fra en av partene i tvisten, utpeke presidenten innen det er gått ytterligere to måneder.
4.	Hvis en av partene i tvisten ikke oppnevner en voldgiftsdommer innen to måneder etter å ha mottatt anmodning om det, kan den annen part informere eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa om dette, og denne skal utpeke voldgiftsdomstolens president innen det er gått ytterligere to måneder. Ved utpekingen skal voldgiftsdomstolens president anmode den part som ikke har oppnevnt en voldgiftsdommer om å gjøre dette innen to måneder. Hvis vedkommende unnlater å gjøre dette innen tidsfristen, skal formannen underrette eksekutivsekretæren i FNs økonomiske kommisjon for Europa, og denne skal foreta oppnevningen innen det er gått ytterligere to måneder.
5.	Voldgiftsdomstolen skal treffe sin avgjørelse i samsvar med folkeretten og bestemmelsene i denne konvensjonen.
6.	Enhver voldgiftsdomstol som er opprettet i medhold av bestemmelsene nevnt i dette vedlegg, skal fastsette sin egen forretningsorden.
7.	Voldgiftsdomstolens avgjørelser, både når det gjelder prosedyre og realitetene i saken, skal treffes ved stemmeflertall blant medlemmene.
8.	Voldgiftsdomstolen kan treffe alle hensiktsmessige tiltak for å bringe de faktiske forhold på det rene.
9.	Partene i tvisten skal legge forholdene til rette for voldgiftsdomstolens arbeid, og skal særlig, ved å bruke alle tilgjengelige midler:
a.	stille til rådighet alle relevante dokumenter, hjelpemidler og informasjon;
b.	sette domstolen i stand til å innkalle nødvendige vitner eller sakkyndige og motta deres forklaringer.
10.	Partene og voldgiftsdommerne har taushetsplikt vedrørende all informasjon som de mottar konfidensielt under saksbehandlingen ved voldgiftsdomstolen.
11.	Etter begjæring fra en part kan voldgiftsdomstolen anbefale midlertidige forføyninger i beskyttelsesøyemed.

Om samtykke til ratifikasjon av en konvensjon av 25. juni 1998 om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet (Århuskonvensjonen)

12.	Hvis en av partene i tvisten ikke møter frem for voldgiftsdomstolen eller unnlater å fremstille sin sak, kan den annen part anmode domstolen om å fortsette behandlingen av saken og treffe endelig avgjørelse. En parts uteblivelse eller unnlattelse av å fremstille sin sak skal ikke stenge for domstolens behandling.
13.	Voldgiftsdomstolen kan motta og avgjøre motkrav som har direkte forbindelse med det saksforhold tvisten gjelder.
14.	Med mindre voldgiftsdomstolen bestemmer noe annet på grunn av spesielle omstendigheter i saken, skal saksomkostningene for domstolen, herunder honorarer til domstolens medlemmer, deles likt mellom partene i tvisten. Voldgiftsdomstolen skal føre regnskap over alle kostnader, og skal oversende et sluttregnskap til partene.
15.	Enhver part i denne konvensjonen som har en rettslig interesse i tvistens saksforhold, og som kan bli berørt av sakens utfall, kan med voldgiftsdomstolens samtykke intervenere i saken.
16.	Voldgiftsdomstolen skal avsi sin dom innen fem måneder fra den dato domstolen ble opprettet, med mindre den finner det nødvendig å forlenge tidsfristen med et tidsrom som ikke bør overstige fem måneder.
17.	Voldgiftsdomstolens dom skal være ledsaget av domsgrunner. Dommen er endelig og bindende for alle parter i tvisten. Voldgiftsdomstolen skal sende dommen til partene i tvisten og til sekretariatet. Sekretariatet skal sende den mottatte informasjon videre til alle parter til denne konvensjonen.
18.	Enhver tvist som måtte oppstå mellom partene vedrørende fortolkning eller fullbyrdelse av dommen, kan hver av partene bringe inn for den voldgiftsdomstol som avsa dommen, eller, dersom sistnevnte ikke kan gjøre tjeneste, for en annen voldgiftsdomstol som er konstituert for dette formål og på samme måte som den første.
